



ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ: ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ, ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ & ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ,
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΈΝΩΣΗ.**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΧΑΡΙΣΙΟΣ ΤΑΓΑΡΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΣΟΦΙΑ ΜΟΡΑΚΟΥ

ΑΜ:1215Μ054

Πίνακας κυριότερων συντομογραφιών

ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως λειτουργεί μετά τη Συνθήκη της Λισσαβώνας)
ΔΕΚ	Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (όπως υφίστατο πριν από τη Συνθήκη της Λισσαβώνας)
ΕΚ	Ευρωπαϊκές Κοινότητες
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΚανΒρΙ	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου της 22 ^{ας} Δεκεμβρίου 2000 για τη διεθνή δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις
ΚανΒρΙα	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000
ΚΔΔ	Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΒρ	Σύμβαση των Βρυξελλών
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΧΕΑΔ	Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	4
----------------------	----------

Εισαγωγή

I. Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (άρθρα 67-89 ΣΛΕΕ).....	5
II. Δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.....	6
III. Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και η κατάργηση της κήρυξης εκτελεστότητας (μιας δικαστικής απόφασης).....	9
IV. Ρόλος - αρμοδιότητες του Δικαστηρίου της Ένωσης.....	9
V. Η διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές διαφορές.....	11

Κεφάλαιο 1^ο

Μέρος Α΄

I. Ο Κανονισμός Βρυξέλλες I - Ιστορική αναδρομή.....	12
II. Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Βρυξέλλες I.....	13

Μέρος Β΄

I. Βασική δομή – Ιστορικό του Κανονισμού 2201/2003.....	14
II. Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Βρυξέλλες Πα.....	16

Κεφάλαιο 2^ο

Μέρος Α΄

Νομολογιακές υποθέσεις του ΔΕΚ/ΔΕΕ σύμφωνα με τον Κανονισμό 44/2001.....	19
--	----

Μέρος Β΄

Νομολογιακές υποθέσεις του ΔΕΚ/ΔΕΕ σύμφωνα με τον Κανονισμό 2201/2003.....	37
--	----

Επίλογος	54
-----------------------	-----------

Πρόλογος

Ξεκινώντας τη συγγραφή της παρούσας μελέτης, πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι κυρίαρχος στόχος της είναι η ενδεδειγμένη διερεύνηση της πρόσφατης νομολογίας του ΔΕΚ/ΔΕΕ αναφορικά με τη διεθνή δικαιοδοσία-αναγνώριση-εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε ζητήματα αστικών και εμπορικών υποθέσεων στο πλαίσιο του Κανονισμού 44/2001 σε συνδυασμό με την εξέταση της πρόσφατης νομολογίας του ΔΕΚ/ΔΕΕ αναφορικά με τη διεθνή δικαιοδοσία-αναγνώριση-εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε ζητήματα γονικής μέριμνας και γαμικών διαφορών για να διακριβωθούν τυχόν σημεία αλληλεπίδρασης-διάδρασης ή και διαφοροποίησης στην ερμηνεία και εφαρμογή των δύο κανονισμών ανάλογα με το καθ'ύλην πεδίο εφαρμογής εκάστου εξ αυτών, καθώς ο πρώτος καταλαμβάνει πλήρως και τις υποθέσεις χρηματοπιστωτικού και τραπεζικού δικαίου και τα σχετικά συμπεράσματα θα ισχύουν κανονικώς και για τις υποθέσεις αυτές.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επεξηγηθεί ότι ο προσδιοριστικός όρος «πρόσφατη» νομολογία λειτουργεί περιοριστικά ως προς την επιλογή των κατωτέρω νομολογιακών υποθέσεων και καθορίζεται από μια σειρά κριτηρίων. Αρχικώς, η επιλεκτική αυτή διαδικασία χαρακτηρίζεται από το χρονικό κριτήριο καθόσον επιλέγησαν εκείνες οι αποφάσεις του Δικαστηρίου που εκδόθηκαν στο χρονικό διάστημα των τελευταίων πέντε ετών λόγω του γεγονότος ότι ανταποκρίνονται καλύτερα στη σύγχρονη πραγματικότητα και εκφράζουν πληρέστερα την ερμηνευτική μεθοδολογία που ακολουθείται την τρέχουσα χρονική περίοδο από το Δικαστήριο. Δευτερευόντως, έτερο κριτήριο της επιλογικής διαδικασίας συνιστά και ο αριθμός της σύνθεσης του Δικαστηρίου εφόσον αναλόγως του αριθμού των δικαστών, οι οποίοι θα ασχοληθούν με την υπόθεση [3, 5 ή 15 δικαστές (ολόκληρο το Δικαστήριο → ολομέλεια)], υποδηλώνεται και η σημασία-πολυπλοκότητα αυτής. Οι περισσότερες υποθέσεις εξετάζονται από πέντε δικαστές και είναι πολύ σπάνιο ολόκληρο το Δικαστήριο να εκδικάζει την υπόθεση. Στις υπό συζήτηση περιπτώσεις, η πλειονότητά τους ερευνάται από το τρίτο ή τέταρτο τμήμα του Δικαστηρίου. Ένα επιπρόσθετο κριτήριο επιλογής αποτελεί και η καινοτόμος θέση που τηρεί το Δικαστήριο και η συνέπειά του είτε σε ζητήματα εφαρμογής του ΚανΒρΙ είτε του ΚανΒρΙΙα, η οποία χαρακτηρίζεται από τη διασφάλιση του μηχανισμού αυτόματης αναγνώρισης των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος χωρίς καμία ενδιάμεση διαδικασία, μέσω της συνεργασίας των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, με απώτερο σκοπό τόσο την ενίσχυση

της ασφάλειας δικαίου όσο και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης. Παράλληλα, ως προς τις υπό έρευνα περιπτώσεις, ειδικότερα όσες σχετίζονται με τον ΚανΒρΙ, καθοριστικό κριτήριο επιλογής αποτέλεσε το αντικείμενο των υποθέσεων, ήτοι αν αυτές συνδέονται με το πεδίο των τραπεζικών-χρηματοοικονομικών-εταιρικών υποθέσεων.

Εισαγωγή

I. Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (άρθρα 67-89 ΣΛΕΕ)

Ο όρος «χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» εισάγεται για πρώτη φορά με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1999) και αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της Ένωσης καθώς και πολιτών από τρίτες χώρες, οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στο εσωτερικό της, υπαγόμενοι σε καθεστώς ασφάλειας και ευχερέστερης απονομής δικαιοσύνης¹. Σήμερα, ολόκληρος ο ΧΕΑΔ υπάγεται σε κοινούς ενωσιακούς μηχανισμούς.

Μετά τη Συνθήκη της Λισσαβόνας ο ΧΕΑΔ αναφέρεται ως «χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα» και χαρακτηρίζεται από την εφαρμογή δύο προϋποθέσεων: αφενός το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αφετέρου τη διαφορετικότητα των νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών (άρθρο 67§1 ΣΛΕΕ). Από την πλευρά του ο ΧΕΑΔ επεκτείνεται σε νέους τομείς και αναθέτει στην Ένωση διευρυμένες αρμοδιότητες, χωρίς ωστόσο να παραμερίζει και τις εθνικές δικαιοτικές παραδόσεις των κρατών μελών καθώς διατηρεί αρκετές ασφαλιστικές δικλίδες.

Το άρθρο 67 ΣΛΕΕ αναφέρεται σχηματικά στους τρεις άξονες της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, οι οποίοι είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, ως προς τον άξονα της δικαιοσύνης, γίνεται αντιληπτό ότι καταλαμβάνει την ευχερέστερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη (άρθρα 67 IV και κυρίως 81 ΣΛΕΕ), με έμφαση στις αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις. Ο όρος της διασυνοριακότητας προϋποθέτει ότι στην εκάστοτε υπόθεση ενυπάρχει τουλάχιστον ένας σύνδεσμος με άλλη χώρα, είτε αυτή είναι κράτος μέλος είτε τρίτη χώρα. Κυρίαρχη έννοια γύρω από την οποία αναπτύσσεται η καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης δικαστικών και εξωδίκων αποφάσεων². Στον τομέα αυτό έλαβε χώρα η επιτυχής προεργασία, η οποία ξεκίνησε το 1968 με τη Σύμβαση των Βρυξελλών και μετεξελίχθηκε στα τελευταία χρόνια με ταχείς ρυθμούς στα

¹ Βλ. Σαχπεκίδου Ευγ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σ. 310.

² Βλ. Σαχπεκίδου Ευγ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σ. 314.

όρια του κοινοτικοποιημένου Τίτλου IV ΣΕΚ, επεκτεινόμενη και σε απόπειρες εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών στο χώρο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Το άρθρο 81 ΣΛΕΕ διευκρινίζει ρητά για πρώτη φορά ότι η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις μπορεί να επεκτείνεται και σε θέσπιση μέτρων προσέγγισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των εθνικών δικαίων. Με εξαίρεση τα μέτρα που αφορούν το οικογενειακό δίκαιο, το σύνολο της νομοθεσίας για αυτά τα θέματα εγκρίνεται πλέον βάσει της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, σύμφωνα με την οποία η νομοθεσία της Ένωσης εγκρίνεται από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ως συννομοθέτες. Τα μέτρα που αφορούν το οικογενειακό δίκαιο εκδίδονται βάσει ειδικής διαδικασίας, κατά την οποία το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, έπειτα από διαβούλευση με το Κοινοβούλιο.

Μολαταύτα δε γίνεται ρητή μνεία στο κείμενο της Συνθήκης, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών καταλαμβάνει στο σύνολο του ΧΕΑΔ και αποτελεί την κύρια αιτιολόγηση της ύπαρξής του. Το Δικαστήριο έχει θέσει την αρχή αυτή ως βάση για τη νομολογία του και σε άλλους τομείς του ενωσιακού δικαίου, ιδίως σε θέματα θεμελιωδών ελευθεριών της Ένωσης³. Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης αναπτύσσεται πιο συγκεκριμένα από τη νομολογία του Δικαστηρίου, εμφανίζεται ως την προσήκουσα εμπιστοσύνη που πρέπει να επιδεικνύουν οι αρχές μιας χώρας μέλους προς τις έννομες τάξεις και κυρίως τα δικαιικά συστήματα και τις δικαστικές αποφάσεις των υπολοίπων κρατών μελών. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, αποκλίσεις από την αρχή της εμπιστοσύνης δε δικαιολογούνται, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις, τις οποίες ρητά καταγράφουν τα ίδια τα νομοθετικά κείμενα της Ένωσης.

II. Δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, το Συμβούλιο είχε διατυπώσει τον στόχο της δημιουργίας ενός «πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης», που βασίζεται στην αρχή ότι τα φυσικά πρόσωπα και οι εταιρείες δεν θα πρέπει να εμποδίζονται ή να αποθαρρύνονται να ασκήσουν τα δικαιώματά τους από ασυμβατότητες ή πολυπλοκότητες των δικαστικών και διοικητικών συστημάτων στα κράτη μέλη. Το Συμβούλιο θέσπισε ως προτεραιότητες δράσης σε αυτόν τον τομέα, την καλύτερη πρόσβαση στη

³ Βλ. ΔΕΚ, 20.2.1979. Rewe, 120/78, ελλΣυλλ 1979.321, σκέψη 8, υπόθεση «Cassis de Dijon».

δικαιοσύνη εντός του ενωσιακού χώρου, την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και την αυξημένη σύγκλιση στο πεδίο του αστικού δικαίου.

Η έννοια της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις αρχικά προήλθε από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, τη συνθήκη για την ΕΕ, η οποία όρισε τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος για τα κράτη μέλη. Με τη συνθήκη του Άμστερνταμ, αυτή η πολιτική συνεργασίας, η οποία έως τότε αφορούσε αποκλειστικά την ανάληψη δράσης από τα κράτη μέλη, κατέστη ζήτημα ανάληψης νομοθετικής δράσης από τα θεσμικά όργανα των ΕΚ. Η Συνθήκη της Λισσαβώνας αναφέρεται ρητά στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επί αστικών υποθέσεων, αλλά ουσιαστικά δεν τίγαι το ζήτημα της νομοθετικής αρμοδιότητας.

Το άρθρο 81 της ΣΛΕΕ περιέχει εκτενή κατάλογο των δραστηριοτήτων που μπορεί να αποτελούν αντικείμενο νομοθετικής ρύθμισης. Πολλές από αυτές είναι γνωστές από τα κείμενα των παλαιότερων συνθηκών, αλλά εφεξής αναφέρεται ρητά στην παροχή αποτελεσματικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη και τη δικαστική κατάρτιση των μελών δικαστικού σώματος και του προσωπικού των δικαστηρίων.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, ως κύριος στόχος της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις λογίζεται η διευκόλυνση της κυκλοφορίας των προσώπων, των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών διά της ευκολότερης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων. Ως αποτέλεσμα αυτού, προβλέφθηκαν αρχικώς τρόποι εναρμόνισης των κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και του δικονομικού δικαίου και ιδίως διά της υπογραφής διεθνών συνθηκών⁴. Μετά τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και την κοινοτικοποίηση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις έλαβαν χώρα αξιοσημείωτες μεταβολές, οι οποίες επηρέασαν πρωταρχικά τα δικονομικά δίκαια των κρατών μελών και σε δεύτερο χρόνο και το ιδιωτικό διεθνές δίκαιό τους⁵. Η κύρια μεταβολή έγκειται στο γεγονός ότι στους εν λόγω τομείς εγκαταλείφθηκε η μέθοδος κατάρτισης διεθνών συμφωνιών και έναντι αυτής υιοθετήθηκε η εφαρμογή κοινοτικών κανονισμών. Συνεπεία αυτού, αποτελεί η εξασφάλιση της ομοιόμορφης και ταυτόχρονης εφαρμογής των ιδίων κανόνων δικαίου σε όλα τα κράτη μέλη ενώ

⁴ Βλ. Σαχπεκίδου Ευγ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σ.327.

⁵ Βλ. Μεϊδάνη Χ., Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, Παμπούκης Χ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σ. 223 επ.

παραχωρείται και ερμηνευτική αρμοδιότητα στο ΔΕΕ, η οποία εξασφαλίζει την ενότητα της νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων.

Οι κανόνες της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις βασίζονται στο τεκμήριο της ίσης αξίας, της αρμοδιότητας και του κύρους των νομικών και δικαστικών συστημάτων των επιμέρους κρατών μελών και των αποφάσεων των δικαστηρίων τους και κατ' επέκταση στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στα αντίστοιχα δικαστήρια και νομικά συστήματα⁶. Η αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων των δικαστηρίων των κρατών μελών βρίσκεται στον πυρήνα της αρχής αυτής, η οποία επίσης εμπεριέχει την έννοια της άσκησης διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ μεμονωμένων δικαστηρίων και δικαστικών αρχών. Η σημασία της θέσπισης ενιαίων κανόνων στον τομέα αυτό έγκειται στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας σε έννομες καταστάσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις: αν κάθε κράτος μέλος είχε τη δυνατότητα να καθορίζει το ίδιο ποιος νόμος θα πρέπει να ισχύσει και ποιο δικαστήριο θα πρέπει να έχει αρμοδιότητα σε κάθε διασυνοριακή έννομη σχέση, το αποτέλεσμα θα ήταν η έλλειψη ασφάλειας δικαίου για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις τόσο με βάση την αρμοδιότητα όσο και με βάση το εφαρμοστέο δίκαιο.

Κατά κοινή ομολογία, αρκετοί από τους κανονισμούς που εκδόθηκαν στον τομέα του δικονομικού δικαίου αποτελούν συνέχεια του έργου της Σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 ενώ άλλοι το διευρύνουν. Το κυριότερο από άποψη πυκνότητας εφαρμογής στην πρακτική νομοθέτημα είναι ο Κανονισμός 44/2001 που ρυθμίζει ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας, αναγνώρισης και εκτέλεσης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, γνωστός και ο ως Κανονισμός «Βρυξέλλες Ι». Ο εν λόγω Κανονισμός αντικαταστάθηκε πρόσφατα από τον Κανονισμό 1215/2012, ο οποίος εισάγει σημαντικές καινοτομίες στον τομέα της αναγκαστικής εκτέλεσης των αποφάσεων που προέρχονται από άλλες χώρες. Επιπροσθέτως, έχουν εκδοθεί και άλλοι κανονισμοί, όπως ο Κανονισμός 2201/2003 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος έχει λάβει την ονομασία κανονισμός «Βρυξέλλες ΙΙ», ο οποίος καταργεί τον παλαιότερο 1347/2000.

⁶ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=6b3b17e8-357d-49e9-9582> σ.6.

III. Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και η κατάργηση της κήρυξης εκτελεστότητας (μιας δικαστικής απόφασης)

Ο ακρογωνιαίος λίθος της πολιτικής στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας στην ΕΕ σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις είναι η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης. Η ενίσχυση της αμοιβαίας αναγνώρισης δικαστικών αποφάσεων και η αναγκαία προσέγγιση των νομοθεσιών αποσκοπούν στη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών και στη δικαστική προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Ο τελικός στόχος της αμοιβαίας αναγνώρισης είναι όλα τα είδη των δικαστικών αποφάσεων στον τομέα των αστικών και εμπορικών υποθέσεων να κυκλοφορούν ελεύθερα μεταξύ των κρατών μελών (και έτσι να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται σε άλλα κράτη μέλη χωρίς ενδιάμεσα βήματα).

Ένα βασικό στοιχείο στην εξέλιξη του δικαίου της ΕΕ από αυτήν την άποψη είναι η προοδευτική άρση των περιορισμών για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων μεταξύ των δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών. Το Συμβούλιο του Τάμπερε ζήτησε περαιτέρω μείωση των ενδιάμεσων μέτρων που εξακολουθούσαν να απαιτούνται για τη διευκόλυνση της αναγνώρισης και της εκτέλεσης αποφάσεων στο κράτος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση και την πλήρη κατάργηση της διαδικασίας που απαιτείται προκειμένου μια αλλοδαπή απόφαση να κηρυχθεί εκτελεστή («κήρυξη εκτελεστότητας»).

Αρχικά, οι ενδιάμεσες διαδικασίες καταργήθηκαν για μικροδιαφορές καταναλωτικής ή εμπορικής φύσης, καθώς και για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις. Η τροποποίηση του κανονισμού «Βρυξέλλες Ι» αποτελεί ένα βήμα παραπάνω και καταργεί τη διαδικασία κήρυξης εκτελεστότητας για δικαστικές αποφάσεις σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εν γένει. Η διαδικασία κήρυξης εκτελεστότητας έχει επίσης καταργηθεί για ορισμένες αποφάσεις σε σχέση με το οικογενειακό δίκαιο και τη διατροφή.

IV. Ρόλος - αρμοδιότητες του Δικαστηρίου της Ένωσης

Καθήκον του ΔΕΕ αποτελεί η μέριμνα για την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε όλα τα κράτη μέλη, εξασφαλίζοντας ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συμμορφώνονται με το δίκαιο της ΕΕ⁷. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ανωτέρω

⁷ Βλ. https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/court-justice_el.

λειτουργία στο σύνολο των κρατών μελών, το Δικαστήριο αναλαμβάνει και τη διευθέτηση νομικών διαφορών ανάμεσα στις εθνικές κυβερνήσεις και τα όργανα της ΕΕ. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις, μπορούν επίσης να προσφύγουν σε αυτό ιδιώτες, επιχειρήσεις ή οργανισμοί κατά θεσμικού οργάνου της ΕΕ εάν θεωρούν ότι αυτό έχει με κάποιο τρόπο παραβιάσει τα δικαιώματά τους.

Το άρθρο 19§3 ΣΛΕΕ προσδιορίζει κατά τρόπο γενικό τα καθήκοντα του ΔΕΕ, διαχωρίζοντάς τα σε τρεις κατηγορίες: οι δύο πρώτες συνίστανται στις προσφυγές εκ μέρους των κρατών μελών, των θεσμικών οργάνων ή φυσικών και νομικών προσώπων, όπως επίσης και στις προδικαστικές παραπομπές. Γίνεται συνεπώς κατανοητό ότι όλες οι αρμοδιότητες όλων των δικαιοδοτικών οργάνων που απαρτίζουν το ΔΕΕ (Δικαστήριο, Γενικό Δικαστήριο, Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης) θα πρέπει να προβλέπονται από τις Συνθήκες⁸.

Στο σημείο αυτό δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί η ειδικότερη δράση του Δικαστηρίου, το οποίο υποχρεούται να εκδίδει αποφάσεις ως δικαιοδοτικό όργανο για τις υποθέσεις που υποβάλλονται ενώπιόν του. Οι συνηθέστεροι τύποι υποθέσεων είναι οι εξής⁹:

- i. Η ερμηνεία της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (προδικαστικές αποφάσεις) όπου τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν να μεριμνούν για τη σωστή εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου, αλλά τα δικαστήρια διαφορετικών χωρών μπορεί να ερμηνεύουν τις διατάξεις του διαφορετικά. Αν ένα εθνικό δικαστήριο έχει κάποια αμφιβολία σχετικά με την ερμηνεία ή το κύρος κάποιου ευρωπαϊκού νόμου, έχει τη δυνατότητα και ορισμένες φορές την υποχρέωση, να ζητήσει τη συμβουλή του Δικαστηρίου. Ο ίδιος μηχανισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσδιοριστεί κατά πόσον μια εθνική νομοθεσία ή πρακτική είναι συμβατή με το δίκαιο της ΕΕ.
- ii. Η εφαρμογή της νομοθεσίας (διαδικασίες επί παραβάσει), όπου καλύπτονται περιπτώσεις προσφυγών κατά εθνικών κυβερνήσεων για μη συμμόρφωση με το ευρωπαϊκό δίκαιο. Τέτοιου είδους υποθέσεις μπορούν να υποβάλλονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή άλλα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη που διαπιστώνεται ότι έχουν παραβεί τις υποχρεώσεις τους,

⁸ Βλ. Σαχπεκίδου Ευγ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σ. 531.

⁹ Βλ. https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/court-justice_el.

οφείλουν να τερματίσουν αμέσως την παράβαση, ειδικά κινδυνεύουν να ασκηθεί εναντίον τους δεύτερη προσφυγή, που μπορεί να οδηγήσει στην επιβολή προστίμου.

- iii. Η ακύρωση νομικών πράξεων της ΕΕ (προσφυγές ακύρωσης): εάν μια νομική πράξη της ΕΕ θεωρείται ότι παραβιάζει τις Συνθήκες της ΕΕ ή τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών της, τα κράτη μέλη, το Συμβούλιο της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή (σε ορισμένες περιπτώσεις) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούν να ζητήσουν από το Δικαστήριο να την ακυρώσει. Οι ιδιώτες μπορούν επίσης να ζητήσουν από το Δικαστήριο να ακυρώσει μια πράξη της ΕΕ που τους αφορά άμεσα.
- iv. Η εξασφάλιση της ανάληψης δράσης, ήτοι η απουσία αδράνειας από την ΕΕ (προσφυγές επί παραλείψεως) κατά την οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλουν υπό ορισμένες συνθήκες να λαμβάνουν ορισμένες αποφάσεις. Αν δεν το πράξουν, τα κράτη μέλη, τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και (υπό ορισμένες προϋποθέσεις) ιδιώτες ή εταιρείες μπορούν να υποβάλουν καταγγελία στο Δικαστήριο.
- v. Η επιβολή κυρώσεων σε όργανα της ΕΕ (αγωγές αποζημίωσης) όπου κάθε πρόσωπο ή επιχείρηση του οποίου τα συμφέροντα προσβλήθηκαν ως αποτέλεσμα δράσης ή αδράνειας της ΕΕ ή του προσωπικού της μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο.

V. Η διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές διαφορές

Η ενοποίηση των εν ευρεία εννοία κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στις συναλλακτικές σχέσεις και διαφορές είναι εξελιγμένη και έχει ως βάση της δύο σημαντικά νομοθετήματα, από τη μια τον Κανονισμό Βρυξέλλες I, ο οποίος αποτελεί το μετασχηματισμένο-κοινοτικοποιημένο κείμενο της Σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 και ρυθμίζει τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων και τον από την άλλη τον Κανονισμό Ρώμη I (593/2008), ο οποίος ρυθμίζει το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές. Τα δύο αυτά θεμελιώδη κείμενα έχουν παραπληρωματικό χαρακτήρα και μετέχουν του ιδίου συστήματος, γεγονός που είναι σημαντικό σε ζητήματα συστηματικής ερμηνείας¹⁰.

Ο Κανονισμός Βρυξέλλες I κατέχει σημαντικό ρόλο εκ του γεγονότος ότι οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας στις συναλλακτικές διαφορές προσδιορίζουν το δικαστήριο που είναι

¹⁰ Βλ. Παμπούκης Χ., Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σ. 1315.

αρμόδιο να δικάσει τη συγκεκριμένη διαφορά. Αυτό έχει ως επακόλουθο, ότι όλη η οργάνωση της δίκης θα βασιστεί στην παραδοχή αυτή. Συμπληρωματικά, το αρμόδιο δικαστήριο που θα αναδειχθεί ως τούτο σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, θα κληθεί να εφαρμόσει τους κανόνες σύγκρουσης και ως εκ τούτου το εφαρμοστέο δίκαιο κατά τους κανόνες αυτούς.

Κεφάλαιο 1^ο

Μέρος Α΄

I. Ο Κανονισμός Βρυξέλλες I – Ιστορική αναδρομή

Ο Κανονισμός 44/2001 αντικατέστησε τη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968. Η εξέλιξη αυτή επιτεύχθηκε μέσω της θέσεως σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ, όπου κατέστη κοινοτική η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις με την έκδοση πράξεων παραγώγου δικαίου, όπως είναι οι κανονισμοί ενώ μέχρι τότε τα ζητήματα δικαστικής συνεργασίας σε επίπεδο ευρωπαϊκών κοινοτήτων ανήκαν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών¹¹. Με αυτή τη μεταρρύθμιση καθίσταται σαφές ότι η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις ρυθμίζεται πλέον μέσω πράξεων του παραγώγου δικαίου και όχι σε διακυβερνητικό επίπεδο. Απόρροια αυτού, αποτελεί το γεγονός ότι οι κανόνες του ευρωπαϊκού δικαίου ισχύουν ενιαία στα κράτη μέλη της ΕΕ και το Δικαστήριο, όπως προαναφέραμε προβαίνει στην ερμηνεία τους, διαμορφώνοντας το ευρωπαϊκό δικονομικό δίκαιο.

Εν συνεχεία, με σκοπό την εναρμόνιση των δικονομικών διατάξεων των κρατών μελών εκδόθηκε μια σειρά κανονισμών για τη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας των κρατών μελών, ένας από τους πιο σημαντικούς κανονισμούς αποτέλεσε ο 44/2001, ο οποίος αφορά το «σκληρό πυρήνα του δικονομικού διεθνούς δικαίου»¹². Η σπουδαία μεταρρύθμιση, που προτείνεται με τον εν λόγω Κανονισμό είναι η κατάργηση (με ελάχιστες εξαιρέσεις) της χρονοβόρας και δαπανηρής διαδικασίας κήρυξης εκτελεστότητας (exequatur). Η εκτέλεση της δικαστικής απόφασης θα εξακολουθεί να μπορεί να ματαιώνεται σε εθνικό επίπεδο αλλά μόνο σε ειδικές περιστάσεις.

¹¹ Βλ. Δεληκωστόπουλος Ιω., Ζητήματα από την εφαρμογή του κανονισμού 44/2001 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011, σ. 1.

¹² Βλ. Δεληκωστόπουλος Ιω., Ζητήματα από την εφαρμογή του κανονισμού 44/2001 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011, σ. 3.

Ο ανωτέρω Κανονισμός αναθεωρήθηκε σε αρκετά σημεία για λόγους σαφήνειας, ουσιαστικά αναδιατυπώθηκε και εφεξής αντικαθίσταται από τον Κανονισμό 1215/2012. Ο νέος Κανονισμός, ο οποίος δεν απομακρύνεται από τον προγενέστερό του σε ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας, θεωρείται το θεμέλιο της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις στην Ευρώπη και αναφέρεται μόνο σε θέματα διεθνούς αναγνώρισης και εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Στόχος του είναι να προσδιορισθεί με ασφάλεια το κατάλληλο δικαστήριο για την επίλυση μιας διασυνοριακής διαφοράς, ώστε να διευκολυνθεί η αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε άλλος κράτος μέλος. Αν και ο Κανονισμός διευθετεί βασικά ζητήματα του αστικού δικονομικού δικαίου των κρατών μελών, δεν επιδιώκει τη γενικότερη ενοποίηση των εθνικών δικονομικών δικαίων. Ακόμη, δεν επηρεάζει το ουσιαστικό δίκαιο των κρατών μελών, είτε πρόκειται για αστικό είτε για εμπορικό δίκαιο, ούτε επεκτείνεται σε δικονομικά ζητήματα άλλων κλάδων ουσιαστικού δικαίου, όπως οικογενειακού ή διοικητικού δικαίου.

II. Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Βρυξέλλες I

Ο ΚανBr I εφαρμόζεται επί ιδιωτικών διεθνών διαφορών, ήτοι επί διαφορών στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου χάριν του γεγονότος ότι συνδέονται με περισσότερες της μιας έννομες τάξεις και όταν εισάγονται ενώπιον των δικαστηρίων ενός κράτους παρουσιάζουν στοιχείο αλλοδαπότητας σε σχέση με αυτό¹³. Αντιθέτως, δεν ισχύει ο Κανονισμός επί εσωτερικών διαφορών, οι οποίες παρουσιάζουν συνδεσιμότητα μόνο με μία έννομη τάξη. Με την C-281/02 απόφαση του ΔΕΚ στην υπόθεση «Owusu/Jackson», το ΔΕΚ έθεσε νέα δεδομένα καθώς επεξέτεινε την εφαρμογή της ΣBr και σε περιπτώσεις που η έννομη σχέση αφορά και ένα τρίτο κράτος και όχι κράτος μέλος.

Στο υλικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού εντάσσονται οι αστικές και οι εμπορικές διαφορές. Ειδικότερα όπως προσδιορίζεται με αρκετή σαφήνεια στο άρθρο 1§1 του ιδίου κειμένου, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του οι φορολογικές, τελωνειακές και διοικητικές υποθέσεις. Ο προσδιορισμός των όρων αστικές και εμπορικές γίνεται κατά πάγια νομολογία του ΔΕΚ αυτόνομα, σε συνάρτηση πάντα με το σύστημα και τους σκοπούς του Κανονισμού και τις γενικές δικαιοκές αρχές που αποτελούν κοινό δίκαιο στα επιμέρους δίκαια των συμβαλλόμενων

¹³ Βλ. Γραμματικάκη-Αλεξίου Α., Παπασιωπη-Πασιά Ζ., Βασιλακάκης Ε., Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ. 419.

κρατών μελών. Επιπροσθέτως, κατά τη νομολογία του ΔΕΚ, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του διαφορές αφορώσες την ευθύνη του κράτους κατά την άσκηση κρατικής εξουσίας¹⁴. Αξίζει να επισημανθεί ότι οι εξαιρέσεις στο υλικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού στο άρθρο 1 σημείο 2 είναι περιοριστικά αναφερόμενες. Σε αυτές περιλαμβάνονται και υποθέσεις προσωπικής κατάστασης και ικανότητας των φυσικών προσώπων, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, οι κληρονομικές σχέσεις, οι πτωχεύσεις και τα συνδεδεμένα με αυτά ζητήματα, η κοινωνική ασφάλιση και η διαιτησία.

Ας συμπληρωθεί ακόμη, ότι στο άρθρο 2 παρουσιάζεται ένας *rationae personae* προσδιορισμός του πεδίου εφαρμογής καθότι εφαρμόζεται σε περιπτώσεις, στις οποίες ο εναγόμενος έχει κατοικία σε κράτος μέλος. Η κατοικία φυσικού προσώπου καθορίζεται από το άρθρο 59, το οποίο παραπέμπει στον αρμόδιο κανόνα εσωτερικού δικαίου του *forum*-κράτους μέλους προκειμένου να προσδιορισθεί αν το φυσικό πρόσωπο έχει κατοικία ή όχι εντός της ΕΕ¹⁵. Επιπροσθέτως, με το άρθρο 60 του Κανονισμού παρέχεται ορισμός σχετικός με την κατοικία του νομικού προσώπου, η οποία νοείται ως αυτή της καταστατικής του έδρας (κατά το δίκαιο του οποίου έχει συσσωματωθεί), είτε αυτή της κεντρικής διοίκησής του (ο τόπος στον οποίο εξωτερικεύονται οι κυριότερες αποφάσεις του νομικού προσώπου), είτε ο τόπος της κύριας εγκατάστασής του (δηλαδή εκεί όπου αναπτύσσεται η κύρια επιχειρηματική δραστηριότητά του).

Συναφώς, ως προς την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε ζητήματα που εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πλαίσιο του Κανονισμού 44/2001, τα αντίστοιχα άρθρα που τα ρυθμίζουν εκτείνονται από το 32 μέχρι και το 56.

Μέρος Β΄

I. Βασική δομή – Ιστορικό του Κανονισμού 2201/2003

Το βασικό πρότυπο για την ενοποίηση των κανόνων σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση-εκτέλεση αποφάσεων έχει αποτελέσει η Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 που είχε ως πυρήνα ρύθμισης τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, όπως έχει προαναφερθεί. Πράγματι, οι Κανονισμοί 44/2001 και 1215/2012 αποτελούν το βασικό νομοθετικό κείμενο για

¹⁴ Βλ. Παμπούκης Χ., Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σ. 1317.

¹⁵ Βλ. Παμπούκης Χ., Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σ. 1318.

την ενοποίηση των κανόνων διεθνούς δικονομικού δικαίου στο ευρωπαϊκό στερέωμα, γεγονός που έχει εμπλουτίσει τη νομολογία του ΔΕΚ/ΔΕΕ, η οποία συνεκτιμάται και κατά την εφαρμογή των μεταγενεστέρων Κανονισμών με δικονομικό περιεχόμενο. Βάσει του προτύπου της Σύμβασης των Βρυξελλών ξεκίνησε το 1992 η εκπόνηση σχεδίου Σύμβασης με αντικείμενο τη διεθνή δικαιοδοσία-αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων στον τομέα των γαμικών διαφορών, που κατέληξε στην έγκριση της ομώνυμης Σύμβασης από το Συμβούλιο το 1998 . Αποτέλεσμα όλων αυτών των εξελίξεων ήταν ο μετασχηματισμός με ελαφρές τροποποιήσεις στον Κανονισμό 1347/2000. Εν συνεχεία, μέσα στο κλίμα ευφορίας που είχε διαμορφωθεί με την κοινοτικοποίηση του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, η διαδικασία για την εκπόνηση του νέου Κανονισμού υπήρξε ιδιαίτερα ταχεία και έτσι κατέληξε στη θεσμοθέτηση του νέου Κανονισμού 2201/2003, ο οποίος αντικατέστησε τον προγενέστερό του για διαφορές αφορώσες τη διεθνή δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας.

Ως προς τον ΚανBrII (1347/2000), πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι καλείται να επιλύσει περιπτώσεις κρίσεων της γαμικής σχέσης, κατά τις οποίες παρατηρείται όλο και συχνότερα η παρουσία στοιχείων αλλοδαπότητας και μάλιστα στα πλαίσια των σχέσεων γονέων-τέκνων. Το αποτέλεσμα είναι να παρουσιάζονται τρία προβλήματα: διεθνής δικαιοδοσία, εφαρμοστέο δίκαιο και αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων. Ο κανονισμός «Βρυξέλλες II» δίνει απαντήσεις μόνο στο πρώτο και στο τρίτο πρόβλημα και συνεπώς συνιστά πράξη αποκαλούμενη «διπλή», δεδομένου ότι ρυθμίζει τη δικαστική δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων.

Αβίαστα λοιπόν, προκύπτει ο προβληματισμός κάθε μέσου συνετού ανθρώπου για το ποιος είναι ο πραγματικός λόγος, ο οποίος οδήγησε σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα (τριετία) στην υποκατάσταση-τροποποίηση του ΚανBrII από τον ΚανBrIIa (2201/2003). Η απάντηση συναντάται στο ότι, όπως προαναφέρθηκε, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε όρισε την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων ως τον ακρογωνιαίο λίθο της δημιουργίας ενός πραγματικού δικαστικού χώρου, θέτοντας μεταξύ άλλων και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας στα πλαίσια του οικογενειακού δικαίου ως δικαίωμα προτεραιότητας.

Βάσει των ανωτέρω η Γαλλία παρουσίασε πρωτοβουλία στις 3 Ιουλίου 2000 για την έκδοση κανονισμού σχετικά με την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων στον τομέα του

δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας, που φάνηκε να συνδέεται με τον Κανονισμό 1347/2000, στο βαθμό που περιοριζόταν στην απλούστευση της αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων σχετικά με το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας, οι οποίες συνδέονται με τις δίκες περί γαμικών διαφορών και με τα κοινά τέκνα των συζύγων¹⁶. Εν προκειμένω, δεν τροποποιούνται οι κανόνες σχετικά με την ακύρωση, το διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, αλλά οι κανόνες που αφορούν την προστασία των τέκνων, κατά τρόπο ώστε να μην περιορίζονται στην προστασία των τέκνων λόγω κρίσης της έγγαμης σχέσης, ούτε και στα προερχόμενα από γάμο τέκνα.

Κατόπιν, η θέσπιση του ΚανΒρIIα εξυπηρετεί την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο πλαίσιο της δημιουργίας του ΧΕΑΔ. Βασικός στόχος είναι η διασφάλιση αυξημένης δικαιοσύνης ασφάλειας αναφορικά με τη ρύθμιση των ζητημάτων διεθνούς δικαιοδοσίας και ελεύθερης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων¹⁷. Ο εν λόγω Κανονισμός αποτελεί το σημαντικότερο νομοθέτημα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού οικογενειακού διεθνούς δικαίου συναρτήσει του ρυθμιστικού εύρος και του τοπικού πεδίου εφαρμογής του.

Είναι αξιοσημείωτο ότι με το νέο αυτό Κανονισμό δημιουργείται ένας νέος δικαστικός χώρος στον τομέα της γονικής μέριμνας καθώς, μέσω της κατάργησης του μηχανισμού «exequatur» για τις αποφάσεις σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας, διευκολύνεται η διασυννοριακή άσκηση του ιδίου δικαιώματος και συνεπώς και οι οικογενειακοί δεσμοί. Επίσης, με το νέο νομικό μέσο προσφέρεται μια δίκαιη και αποτελεσματική λύση στο πρόβλημα της αρπαγής παιδιών από τους γονείς και έτσι παρέχεται ένα προληπτικό πλαίσιο αυτών των ενεργειών¹⁸. Ο κυριότερος στόχος του Κανονισμού αυτού είναι η αμοιβαία αναγνώριση σε όλες τις δικαστικές αποφάσεις σχετικά με τη γονική ευθύνη και την εξάλειψη της διαδικασίας του exequatur σε ότι αφορά το δικαίωμα της επίσκεψης.

II. Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού Βρυξέλλες IIα

¹⁶ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αστικό Δίκαιο — Ευρωπαϊκή δικαστική συνεργασία, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σ.56.

¹⁷ Βλ. Αρβανιτάκης Π., Βασιλακάκης Ευαγ., Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ IIα) ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΕΡΜΗΝΕΙΑ, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016, σ. 7.

¹⁸ Βλ. Καμπανάρη Α., Ζημιανίτης Δ., Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην ΕΕ, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006, σ. 31.

Ο Κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙα, αναφορικά με τις αποφάσεις διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης γάμου, εφαρμόζεται μόνο στη λύση του συζυγικού δεσμού και δε συμπεριλαμβάνει θέματα, όπως οι λόγοι του διαζυγίου, οι περιουσιακές συνέπειες του γάμου ή άλλα συναφή ζητήματα. Συγχρόνως, ας σημειωθεί ότι στο καθ'ύλην πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού εμπίπτουν αγωγές και αιτήσεις με αντικείμενο την ακύρωση γάμου και το δικαστικό χωρισμό, δηλαδή την κατόπιν αδείας/διάταξης του δικαστηρίου άρση της υποχρέωσης συμβίωσης κατά τη διάρκεια του γάμου. Γίνεται δεκτό, ότι η έννοια του γάμου καθορίζεται όχι σύμφωνα με τα ερμηνευτικά κριτήρια είτε της έννομης τάξης του δικάζοντος δικαστή, ήτοι της *lex fori*, είτε της έννομης τάξης, της οποίας προβλέπεται η εφαρμογή στην ουσία της διαφοράς, ήτοι της *lex causae* αλλά ιδίως σύμφωνα με τα ερμηνευτικά κριτήρια απορρέοντα από το σύστημα και την τελολογία του Κανονισμού, δηλαδή βάσει του κριτηρίου της αυτόνομης ερμηνείας¹⁹.

Σχετικά με τα περιουσιακά ζητήματα του παιδιού, ο Κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στα μέτρα προστασίας του παιδιού και σε περιπτώσεις μεταξύ των γονέων εφαρμόζεται μόνο ως προς τη διοίκηση της περιουσίας του παιδιού. Τα συνδεδόμενα με την περιουσία του παιδιού μέτρα, εξακολουθούν να διέπονται από τον Κανονισμού 44/2001. Δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής του Κανονισμού σε θέματα κοινωνικής ασφάλειας, μέτρα δημοσίου δικαίου γενικού χαρακτήρα σε θέματα εκπαίδευσης και υγείας, αποφάσεις σχετικά με δικαίωμα ασύλου και μετανάστευσης, αναγνώριση πατρότητας και σε υποθέσεις προσωπικής κατάστασης.

Συνοψίζοντας, με τον ΚανΒρΙΙα επιτυγχάνεται η επέκταση διατάξεων για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση του Κανονισμού «Βρυξέλλες ΙΙ» σε όλες τις αποφάσεις γονικής μέριμνας, ενισχύεται το δικαίωμα του παιδιού να διατηρεί επικοινωνία και με τους δυο γονείς του, διασφαλίζοντας την αυτόματη αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων επικοινωνίας σε άλλο κράτος μέλος και τέλος αποθαρρύνεται η απαγωγή του παιδιού από το γονέα και θεμελιώνεται η υποχρέωση του δικαστηρίου για επιστροφή του παιδιού σε περίπτωση απαγωγής εντός της ΕΕ παράλληλα και αυστηρότερα από το σύστημα που δημιουργήθηκε με τη Σύμβαση της Χάγης σχετικά με την απαγωγή του παιδιού, καθώς θέτει αυστηρότερες προϋποθέσεις για την επιστροφή του παιδιού. Ωστόσο, οι οριζόμενες στον Κανονισμό κεντρικές αρχές πρέπει να

¹⁹ Βλ. Κλαμαρής Ν. Τσικρικάς Δ., Διεθνές Αστικό και Ευρωπαϊκό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014, σ. 120.

συνεργάζονται τόσο σε γενικά όσο και σε ειδικά θέματα, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης του φιλικού διακανονισμού επί διαφορών γονικής μέριμνας²⁰. Πρωταρχικός στόχος των διατάξεων του Κανονισμού ως προς τη ρύθμιση της διεθνούς δικαιοδοσίας είναι η ενίσχυση της βεβαιότητας και ασφάλειας δικαίου μέσω της θέσπισης δικαιοδοτικών βάσεων για την εκδίκαση και επίλυση των διαφορών που εκπορεύονται από την έννομη σχέση του γάμου και η οποία απαιτεί ένα σαφές και ασφαλές δικαιοδοτικό πλαίσιο²¹.

Ένα επιπρόσθετο στοιχείο που απαιτείται για την εφαρμογή του Κανονισμού είναι αυτό της αλλοδαπότητας, η οποία ενυπάρχει όταν στοιχειοθετείται το στοιχείο της αλλοδαπής ιθαγένειας ενός τουλάχιστον από τους διαδίκους ή επειδή ο τόπος συνήθους διαμονής ενός από τα εμπλεκόμενα πρόσωπα βρίσκεται στην αλλοδαπή²². Αυτό αιτιολογεί το γεγονός της εφαρμογής του Κανονισμού τόσο επί διαφοράς διαζυγίου όπου ο ένας σύζυγος είναι αλλοδαπός όσο και επί διαφοράς διαζυγίου όπου ο ένας από τους διαδίκους έχει τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή. Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία του ΔΕΚ κατά την εφαρμογή του Κανονισμού 44/2001 με τις αποφάσεις Josi και Owusu, ότι το στοιχείο αλλοδαπότητας μπορεί να απορρέει και από τη σχέση της διαφοράς με την έννομη τάξη ενός μη κράτους μέλους. Ανάλογη προσέγγιση υιοθετήθηκε από το ΔΕΚ και στην απόφασή του στην υπόθεση Sundelind/Lopez Lizazo, η οποία στηριζόταν σε διαφορά συνδεδεμένη με δύο κράτη μέλη.

Πρέπει πάντως να επισημανθεί, ότι παρότι ο Κανονισμός 1215/2012 εφαρμόζεται κατά κανόνα εφόσον ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους (άρθρ. 4 και 5 §1 Κανονισμού 44/2001), ο Κανονισμός 2201/2003 εφαρμόζεται όταν ο δικαιοδοτικός σύνδεσμος που χρησιμοποιείται από την εκάστοτε εφαρμοστέα διάταξη εντοπίζεται στο έδαφος κράτους μέλους. Συνεπεία αυτού αποτελεί η διαπίστωση ότι, όταν η συνήθης διαμονή του εναγομένου σε υπόθεση διαζυγίου ή η συνήθης διαμονή του παιδιού βρίσκεται στο έδαφος

²⁰ Βλ. Καμπανάρη Α., Ζημιανίτης Δ., Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην ΕΕ, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006, σ. 33.

²¹ Βλ. Κλαμαρής Ν. Τσικρικάς Δ., Διεθνές Αστικό και Ευρωπαϊκό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014, σ. 120.

²² Βλ. Αρβανιτάκης Π., Βασιλακάκης Ευαγ., Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ IIα) ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΕΡΜΗΝΕΙΑ, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016, σ. 15.

κράτους μέλους, η διεθνής δικαιοδοσία διέπεται από τον Κανονισμό, χωρίς να τίθεται ζήτημα κοινού δικονομικού δικαίου²³.

Εν κατακλείδι, ως προς τα ζητήματα αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων, ο Κανονισμός εφαρμόζεται μόνο επί δικαστικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί από το αρμόδιο όργανο κράτους μέλους. Αν η δικαστική απόφαση προέρχεται από τρίτο κράτος, τότε η αναγνώριση-εκτέλεση θα ακολουθήσουν τις οικείες διατάξεις υφιστάμενης διεθνούς σύμβασης ή κοινές δικονομικές διατάξεις. Αυτό που δεν πρέπει να παραμερίζεται είναι ότι η ερμηνεία των νομικών εννοιών που περιλαμβάνονται στους ενωσιακούς κανονισμούς δεν πραγματοποιείται βάσει των διατάξεων του εθνικού δικαίου αλλά με αυτόνομα κριτήρια που προσδιορίζονται από τους βασικούς σκοπούς που εξυπηρετεί η κατά περίπτωση εφαρμοζόμενη κανονιστική ρύθμιση. Μέσω της αυτόνομης ερμηνείας επιτυγχάνεται η ομοιόμορφη εφαρμογή του νομοθετικού κειμένου, χωρίς να απαιτείται να ανατρέχει ο εθνικός δικαστής στο εννοιολογικό υπόβαθρο που η νομική έννοια έχει είτε στο δικό του δίκαιο είτε στο δίκαιο που εφαρμόζεται στην ουσία της διαφοράς.

Ειδικότερα, ως προς την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σχετικά με ζητήματα που υπάγονται στο ρυθμιστικό πλαίσιο του Κανονισμού 2201/2003 τα συναφή με αυτά άρθρα εκτείνονται από το 21 μέχρι και το 47.

Κεφάλαιο 2^ο

Μέρος Α΄

Νομολογιακές υποθέσεις του ΔΕΕ αναφορικά με τον Κανονισμό 44/2001

Καταρχάς, όπως διατυπώθηκε ανωτέρω το νομοθέτημα αυτό είναι ένας μηχανισμός της ΕΕ που έχει σκοπό την πραγμάτωση της πλήρους και αρμονικής ελευθερίας κίνησης των προσώπων, των αγαθών, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων της. Η κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, επετεύχθη με την ύπαρξη μιας σύμβασης που βασίζεται σε ενιαίους κανόνες άμεσης δικαιοδοσίας, η τήρηση των οποίων δεν πρέπει να ελέγχεται από τον δικαστή κράτους μέλους, ο οποίος αιτείται την εκτέλεση της και την

²³ Βλ. Αρβανιτάκης Π., Βασιλακάκης Ευαγ., Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ IIα) ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΕΡΜΗΝΕΙΑ, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016, σ. 16.

αυτόματη αναγνώριση του δεδिकाσμένου. Ο Κανονισμός αυτός αποτελεί δε, θεμελιώδη πρωτοβουλία στη δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού δικαιοδοτικού χώρου όπου δεν θα υπάρχουν φραγμοί μεταξύ κρατών μελών. Εξειδικεύοντας, οι αποφάσεις, οι οποίες παρατίθενται κατωτέρω είναι οι εξής: α) C-70/15, β) C-559/14, γ) C-375/13, δ) C-157/12, ε) C-49/12, στ) C-456/11 και ζ) C-419/11.

Ξεκινώντας τη μελέτη των αποφάσεων αναφορικά με την εφαρμογή του Κανονισμού 44/2001, θα αναφερθούμε στην απόφαση C-70/15. Η εν λόγω αίτηση προδικαστικής παραπομπής αφορά ένδικη διαφορά που ανέκυψε μεταξύ των **Emmanuel Lebek** και **Janusz Domino** σχετικά με την αναγνώριση στην Πολωνία της εκτελεστότητας αποφάσεως γαλλικού δικαστηρίου. Κατά τα παρατιθέμενο ιστορικό της υπόθεσης, ενώπιον των αρμόδιων πολωνικών δικαστηρίων, ο E. Lebek αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου του Παρισιού, που υποχρέωνε τον J. Domino να καταβάλει στον E. Lebek μηνιαία διατροφή ύψους 300 ευρώ. Ωστόσο, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο δεν είχε επιδοθεί, ούτε κοινοποιηθεί στον εναγόμενο. Έτσι, μην έχοντας λάβει γνώση της κινηθείσας διαδικασίας, ο εναγόμενος δεν ήταν σε θέση να αμυνθεί και έλαβε γνώση της αποφάσεως ένα και πλέον έτος μετά την έκδοσή της, όταν το Πρωτοδικείο της Πολωνίας, κοινοποίησε σε αυτόν επικυρωμένα αντίγραφα της αποφάσεως του Πρωτοδικείου του Παρισιού καθώς και της αιτήσεως του ενάγοντος περί αναγνώρισεως της εκτελεστότητας της αποφάσεως αυτής. Με διατάξεις που εκδόθηκαν, αντιστοίχως, από το Πρωτοδικείο και από το Εφετείο της Πολωνίας απορρίφθηκε η αίτηση του ενάγοντος με το σκεπτικό ότι δεν είχε τηρηθεί το δικαίωμα άμυνας του εναγομένου.

Ο ενάγων υπέβαλε δεύτερη αίτηση ενώπιον του πολωνικού Πρωτοδικείου με το ίδιο αντικείμενο με εκείνο της αιτήσεως, επικαλούμενος νέα πραγματικά περιστατικά, δηλαδή ότι οι επιδόσεις της αποφάσεως του Πρωτοδικείου του Παρισιού στον εναγόμενο πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 1393/2007. Κατά τις υποδείξεις των επιδόσεων, ο εναγόμενος μπορούσε να υποβάλει αίτηση απαλλαγής από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας ασκήσεως ενδίκου μέσου εντός δύο μηνών από της επιδόσεως. Το Πρωτοδικείο της Πολωνίας διαπίστωσε ότι ο εναγόμενος δεν είχε υποβάλει τέτοια αίτηση εντός της κατά τα ανωτέρω ταχθείσας προθεσμίας και δέχθηκε τη δεύτερη αίτηση και κήρυξε την απόφαση εκτελεστή στην Πολωνία.

Κατόπιν ασκήσεως ενδίκου μέσου από τον εναγόμενο, το πολωνικό Εφετείο μεταρρύθμισε την απόφαση του Πρωτοδικείου απορρίπτοντας την αίτηση αναγνώρισεως με το σκεπτικό ότι το άρθρο 34 σημείο 2 του Κανονισμού Βρυξέλλες I έπρεπε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απλώς και μόνον η δυνατότητα υποβολής αιτήσεως για απαλλαγή από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας ασκήσεως ενδίκου μέσου δεν σήμαινε ότι υπήρχε πράγματι δυνατότητα ασκήσεως ενδίκου μέσου κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου του Παρισιού, εφόσον το ένδικο αυτό μέσο εξαρτιόταν ειδικότερα από την έκδοση μιας προηγούμενης θετικής αποφάσεως του γαλλικού δικαστηρίου επί της εν λόγω αιτήσεως απαλλαγής.

Ως προς τα αναφύμενα ερωτήματα και ειδικότερα ως προς το πρώτο το Δικαστήριο έλαβε την απόφαση ότι το άρθρο 34 σημείο 2 του Κανονισμού Βρυξέλλες I, στο οποίο αναφέρεται ο όρος «[ένδικο μέσο]», πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπο ευρύ, υπό την έννοια ότι εμπερικλείει και την αίτηση απαλλαγής από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας ασκήσεως τακτικού ενδίκου μέσου. Στην απόφασή του αυτή το Δικαστήριο έλαβε υπόψη του την αναγκαιότητα διασφάλισης της ισότητας και της ομοιομορφίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Κανονισμό Βρυξέλλες I για τα κράτη μέλη και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Ο όρος «[ένδικο μέσο]» πρέπει να θεωρηθεί ως αυτοτελής έννοια ερμηνευτέα υπό το πρίσμα των σκοπών του Κανονισμού. Επίσης, το Δικαστήριο συνεκτίμησε ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 16 έως 18 του Κανονισμού συνάγεται ότι σκοπός του συστήματος ενδίκων μέσων το οποίο προβλέπει κατά της αναγνώρισεως ή της εκτελέσεως μιας αποφάσεως είναι η κατάλληλη εξισορρόπηση μεταξύ της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στην απονομή της δικαιοσύνης εντός της Ένωσης και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας.

Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, τα οποία απορρέουν από το δικαίωμα δίκαιης δίκης, δεν συνιστούν απόλυτα προνόμια, αλλά επιδέχονται περιορισμών. Οι περιορισμοί όμως αυτοί πρέπει να αιτιολογούνται από λόγους γενικού συμφέροντος τους οποίους επιδιώκει το επίμαχο μέτρο και να μην αποτελούν, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού, υπέρμετρη προσβολή των εν λόγω δικαιωμάτων. Δεν πρέπει να παραλείπεται η υπόμνηση ότι το άρθρο 34 σημείο 2, του Κανονισμού Βρυξέλλες I, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 45§1 αποσκοπεί στη διασφάλιση της

τηρήσεως των δικαιωμάτων του ερημοδικήσαντος εναγομένου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που κινήθηκε στο κράτος μέλος προελεύσεως, μέσω ενός συστήματος διπλού ελέγχου.

Επομένως, για να θεωρηθεί ότι ο ερημοδικήσας εναγόμενος ήταν σε θέση να ασκήσει ένδικο μέσο κατ' αποφάσεως εκδοθείσας ερήμην εις βάρος του, πρέπει να είχε λάβει γνώση του περιεχομένου της αποφάσεως αυτής, μέσω της επίδοσης ή κοινοποίησής της. Παρά ταύτα, κατά το άρθρο 19§4 του Κανονισμού 1393/2007, η υποβολή αιτήσεως απαλλαγής από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ενδίκου μέσου προϋποθέτει ότι ο εναγόμενος, χωρίς υπαιτιότητά του, δεν έλαβε εγκαίρως γνώση του οικείου εγγράφου ώστε να ασκήσει ένδικο μέσο και ότι οι ισχυρισμοί του δεν φαίνονται παντελώς αστήρικτοι. Η αίτηση αυτή πρέπει επιπλέον να υποβληθεί μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα. Στο μέτρο που πληρούνται οι προϋποθέσεις κατά το άρθρο 19§ 4 του κανονισμού 1393/2007, οπότε ο εναγόμενος εξακολουθεί να έχει τη δυνατότητα να ζητήσει την αποκατάσταση του δικαιώματός του να ασκήσει τακτικό ένδικο μέσο.

Συνεπώς, αν ο εναγόμενος δεν έκανε χρήση του δικαιώματός του να ζητήσει την απαλλαγή του από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ενδίκου μέσου, ενώ μπορούσε να το πράξει, δεδομένου ότι συνέτρεχαν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις, η αναγνώριση της εις βάρος του εκδοθείσας ερήμην αποφάσεως δεν μπορεί να απορριφθεί επί τη βάση του άρθρου 34 σημείο 2. Άρα, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι όρος «[ένδικο μέσο]» του άρθρου 34 σημείο 2 του Κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εμπερικλείει και την αίτηση απαλλαγής από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας ασκήσεως τακτικού ενδίκου μέσου.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι το άρθρο 19§4 τελευταίο εδάφιο του Κανονισμού 1393/2007 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων του εθνικού δικαίου, οι οποίες αφορούν το καθεστώς των αιτήσεων για απαλλαγή από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας ασκήσεως ενδίκου μέσου, εφόσον έχει λήξει η προθεσμία για την παραδεκτή υποβολή τέτοιων αιτήσεων, η οποία καθορίζεται ειδικότερα στην κατά την εν λόγω διάταξη γνωστοποίηση κράτους μέλους.

Συνοψίζοντας, κατανοούμε ότι το κρίσιμότερο ερώτημα αφορά στο πρώτο σκέλος καθόσον φέρνει στην επιφάνεια το ζήτημα της αμοιβαίας εμπιστοσύνης διαμέσου της οποίας

διασφαλίζεται τόσο η αποτελεσματικότητα όσο και η ταχύτητα της διαδικασίας με την οποία κηρύσσεται εκτελεστή σε κράτος μέλος απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος. Το Δικαστήριο ξεκάθαρα στο διατακτικό του λειτουργεί ως θεματοφύλακας της εν λόγω αρχής, ενισχύοντας τη συμμόρφωση όλων των αρχών των κρατών-μελών με αυτή. Για το σκοπό αυτό, μια απόφαση θα πρέπει να κηρύσσεται εκτελεστή κατά τρόπο οιονεί αυτόματο, μετά από απλό τυπικό έλεγχο των υποβαλλομένων εγγράφων, χωρίς να έχει το δικαστήριο τη δυνατότητα να προβάλει αυτεπαγγέλτως έναν από τους λόγους μη εκτέλεσης που προβλέπονται από τον κανονισμό. Ακόμη, είναι σαφές ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων υπεράσπισης επιβάλλει τη δυνατότητα του εναγομένου να ασκήσει ένδικο μέσο, που εξετάζεται κατ' αντιδικία, κατά της κηρύξεως της εκτελεστότητας, εφόσον στοιχειοθετείται ένας από τους λόγους μη εκτέλεσεως. Η δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων πρέπει να αναγνωρίζεται και στον αιτούντα, σε περίπτωση που απορρίπτεται η αίτησή του για να κηρυχθεί μια απόφαση εκτελεστή.

Ακολούθως, δεύτερη εξεταζόμενη υπόθεση αποτελεί η **C-559/14** μέσω της οποίας τα τιθέμενα ζητήματα αφορούν στην αναγνώριση και εκτέλεση ασφαλιστικών μέτρων και την έννοια της δημοσίας τάξεως του Κανονισμού 44/2001 στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των **Rūdolfs Meroni** και **Recoletos Limited** σχετικής με αίτημα αναγνώρισεως και εκτελέσεως στη Λετονία αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων, εκδοθείσας από το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court), Ηνωμένο Βασίλειο.

Κατά το ιστορικό, με διάταξή του το εν λόγω δικαστήριο, διατήρησε τη συντηρητική κατάσχεση των αγαθών που ανήκουν στον A. Lembergs, απαγόρευσε σε αυτόν και στους άλλους καθ'ών να διαθέτουν τις μετοχές τους στην εταιρία AS Ventbunkers, με έδρα τη Λετονία, να τις χρησιμοποιούν ή να μειώνουν την αξία τους ή ακόμη να διαθέτουν ελεύθερα κάθε προϊόν πωλήσεως ή άλλο εισόδημα από τις μετοχές αυτές, καθώς και από κάθε άλλη εταιρία ή οντότητα μέσω των οποίων οι καθ'ών έχουν πρόσβαση στις μετοχές της Ventbunkers. Ο A. Lembergs κατέχει μία μόνον μετοχή της εταιρίας αυτής και περίπου 29 % του κεφαλαίου της Ventbunkers κατέχει η εταιρία Yelverton, στην οποία ο A. Lembergs έχει δικαιώματα ως «πραγματικός δικαιούχος». Κατά την επίδικη διάταξη, η Recoletos προσδιορίζεται ως υπεύθυνη για την επίδοση ή την κοινοποίηση της εν λόγω διατάξεως και έχει δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον του δικαστηρίου. Εν συνεχεία, η Recoletos υπέβαλε αίτηση να κηρυχθεί εκτελεστή η επίδικη διάταξη και να εξασφαλιστεί η εκτέλεσή της με τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Με

απόφαση της ίδια ημέρας το Πρωτοδικείο έκανε εν μέρει δεκτή την αίτηση αυτή και την απέρριψε ως προς το αίτημα να εξασφαλιστεί η εκτέλεση της επίδικης διατάξεως.

Οι O. Berķis, I. Skoks και G. Šencovs, καθώς και ο R. Meroni, δικηγόρος, ο οποίος είναι τόσο εκπρόσωπος και διαχειριστής της υπό κατάσχεση περιουσίας του A. Lembergs, ασκών τα δικαιώματα του τελευταίου ως μετόχου της Ventbunkers, όσο και διευθυντής της Yelverton, άσκησαν τότε συμπληρωματικό ένδικο μέσο κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου. Ως συνέπεια, το Εφετείο της Λετονίας εξαφάνισε την απόφαση του Πρωτοδικείου και κήρυξε εν μέρει εκτελεστή στη Λετονία τη διάταξη περί κατασχέσεως καθόσον αυτή απαγορεύει στον A. Lembergs τη διάθεση των μετοχών του στη Ventbunkers, τη χρησιμοποίησή τους ή τη μείωση της αξίας τους, κλπ. Το δικαστήριο αυτό έκρινε αβάσιμες τις ενστάσεις του R. Meroni, κατά τις οποίες η επίδικη διάταξη θίγει τα δικαιώματα τρίτων που δεν ήταν διάδικοι στη δίκη ενώπιον του δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ο R. Meroni άσκησε τότε συμπληρωματική αναίρεση με την οποία εκθέτει ότι είναι ο διευθυντής της Yelverton, η οποία είναι μέτοχος της Ventbunkers, και ότι ασκεί τα δικαιώματα του A. Lembergs ως μετόχου της εν λόγω εταιρίας. Κατ' αυτόν, η επίδικη διάταξη παρεμποδίζει την άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου τα οποία απορρέουν από τις μετοχές της Ventbunkers που ανήκουν στη Yelverton. Προβάλλει επίσης, ότι η αναγνώριση και εκτέλεση της επίδικης διατάξεως αντιβαίνουν προς την επιφύλαξη λόγω δημοσίας τάξεως που προβλέπεται στο άρθρο 34 σημείο 1 του Κανονισμού 44/2001, καθόσον οι απαγορεύσεις τις οποίες επιβάλλει η επίδικη διάταξη θίγουν τα δικαιώματα κυριότητας τρίτων οι οποίοι δεν ήταν διάδικοι στη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την επίδικη διάταξη.

Η απόφαση του Δικαστηρίου ως προς τα υπό εξέταση ζητήματα διατυπώνεται ως εξής: το άρθρο 34 σημείο 1 του ΚανBrI, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι η αναγνώριση και εκτέλεση διατάξεως εκδοθείσας από δικαστήριο κράτους μέλους, χωρίς να δοθεί η δυνατότητα παραστάσεως σε τρίτον του οποίου τα δικαιώματα μπορούν να θιγούν από τη διάταξη αυτή, δεν μπορούν να λογίζονται ως προδήλως αντίθετες προς τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισεως και προς το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, εφόσον ο εν λόγω τρίτος έχει τη δυνατότητα να προβάλλει τα δικαιώματά του ενώπιον του δικαστηρίου αυτού.

Αυτή η απόφαση αιτιολογείται από το σκεπτικό του Δικαστηρίου ότι η έννοια της «δημοσίας τάξεως» πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, καθόσον συνιστά εμπόδιο στην επίτευξη ενός από τους βασικούς σκοπούς του εν λόγω Κανονισμού, και ότι πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Κατά συνέπεια, καίτοι δεν αποκείται στο Δικαστήριο να ορίσει το περιεχόμενο της δημοσίας τάξεως κράτους μέλους, παρά ταύτα οφείλει να ελέγχει τα όρια εντός των οποίων ο δικαστής κράτους μέλους δύναται να ανατρέξει στην έννοια αυτή προκειμένου να μην αναγνωρίσει απόφαση προερχόμενη από άλλο κράτος μέλος.

Ομοίως, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα άρθρα 36 και 45§2 του Κανονισμού, αποκλείοντας την αναθεώρηση επί της ουσίας της αλλοδαπής αποφάσεως, απαγορεύουν στο δικαστήριο του κράτους μέλους αναγνωρίσεως να αρνηθεί την αναγνώριση ή την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής για τον λόγο και μόνον ότι υφίσταται διαφορά μεταξύ του κανόνα δικαίου που εφάρμοσε το δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως και του κανόνα που θα είχε εφαρμόσει το δικαστήριο του κράτους μέλους αναγνωρίσεως εάν είχε επιληφθεί το ίδιο της διαφοράς. Ομοίως, ο δικαστής του κράτους μέλους αναγνωρίσεως δεν μπορεί να ελέγξει την ορθότητα των νομικών ή πραγματικών εκτιμήσεων στις οποίες προέβη ο δικαστής του κράτους μέλους προελεύσεως.

Συνεπώς, η επίκληση της εξαιρέσεως της δημόσιας τάξης, είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση όπου η αναγνώριση ή η εκτέλεση της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος θα προσέκρουε κατά τρόπο ανεπίτρεπτο στην έννομη τάξη του κράτους μέλους αναγνωρίσεως, καθόσον θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή και εφόσον πρόκειται για πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη του κράτους μέλους αναγνωρίσεως ή σε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες στην έννομη αυτή τάξη. Εν προκειμένω, η απόφαση Diageo Brands συνάδει με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) της 25ης Φεβρουαρίου 2014, η οποία έχει σχέση με τη Λετονία, όπως και η υπό κρίση περίπτωση. Απόρροια των ανωτέρω αποτελεί η διαπίστωση του Δικαστηρίου, ότι εθνικό δικαστήριο που εφαρμόζει τον Κανονισμό 44/2001 πρέπει να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 47 του Χάρτη, κατά το οποίο κάθε πρόσωπο του οποίου θίγονται τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζει το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

Στην παρούσα υπόθεση, πρέπει να αναφερθεί ότι το Δικαστήριο έρχεται αντιμέτωπο με μία δικονομική ιδιαιτερότητα του αγγλοαμερικανικού δικαίου, την καλούμενη «freezing injunction». Με αυτή, ως ασφαλιστικό μέτρο, το δικαστήριο διατάσσει την απαγόρευση διαθέσεως περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα ματαιωθεί η μελλοντική ικανοποίηση του δανειστή από τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο, το εν λόγω «πάγωμα» των περιουσιακών στοιχείων δεν στρέφεται μόνο κατά του εναγομένου στην κύρια δίκη αλλά αφορά και τρίτους, οι οποίοι συνδέονται στενά με την περιουσία του εναγομένου. Το κύριο ζήτημα που ανακύπτει είναι αν και κατά πόσο η βλάβη δικαιωμάτων τρίτων δύναται να αποτελεί λόγο απορρίψεως της αιτήσεως περί κηρύξεως της εκτελεστότητας.

Το ερώτημα που εύλογα ανακύπτει και η ιδιαιτερότητα της υπό κρίση περίπτωσης συνίσταται στο ότι δεν είναι άμεσα σαφές, κατά πόσο η εν λόγω απαγόρευση διάθεσης ενδέχεται να έρχεται σε αντίθεση με τις βασικές αρχές του ουσιαστικού ή του δικονομικού δικαίου της Λετονίας καθόσον η λετονική έννομη τάξη επιτρέπει καταρχήν την έκδοση αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων ακόμη και χωρίς να έχει προηγηθεί ακρόαση του οφειλέτη. Πέραν αυτού, η απόφαση του αγγλικού δικαστηρίου με την οποία διατάχθηκε η υπό κρίση απαγόρευση διαθέσεως δεν προβλέπει μη ανατρέψιμα μέτρα όσον αφορά την εκτέλεσή της στην αλλοδαπή και ιδίως την εκτέλεση κατά τρίτων οι οποίοι δεν μετείχαν στη διαδικασία ενώπιον του αγγλικού δικαστηρίου. Αντιθέτως, η εν λόγω απόφαση θέτει αυστηρές προϋποθέσεις για την εκτέλεσή της κατά τρίτων οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στην αλλοδαπή. Πρώτον, οι προβλεπόμενες έννομες συνέπειες μπορούν να επέλθουν χωρίς προηγούμενη επίδοση μόνο εάν αυτό επιτρέπεται από την αλλοδαπή νομοθεσία. Δεύτερον, επιτρέπει σε κάθε πρόσωπο, στο οποίο επιδίδεται ή κοινοποιείται η απόφαση αυτή, να ζητήσει την μεταρρύθμιση ή ανάκλησή της. Τέλος, η απαγόρευση διαθέσεως δεν πρέπει να παρακωλύει την εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων στην αλλοδαπή.

Ως εκ τούτου, η υπό κρίση απαγόρευση διαθέσεως έχει το χαρακτηριστικό ότι, αφενός, λαμβάνει υπόψη τις δικονομικές ιδιαιτερότητες του κράτους εκτελέσεως (όπως, για παράδειγμα, τις απαιτήσεις σχετικά με την κοινοποίηση) και αφετέρου, καταλείπει στον θιγόμενο ένα σημαντικό περιθώριο δράσεως, ακόμη και μετά την κοινοποίησή της. Γι' αυτό το λόγο υφίσταται και μία αντιφατικότητα στο διατακτικό του Δικαστηρίου.

Συνεχίζοντας, κατά το ιστορικό της τρίτης εξεταζόμενης υπόθεση **C-375/13**, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του **H. Kolassa**, κατοίκου Βιέννης (Αυστρία) και της **Barclays Bank plc**, η οποία εδρεύει στο Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), με αντικείμενο αγωγή αποζημιώσεως δυνάμει συμβατικής, προσυμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης της τράπεζας αυτής λόγω απώλειας της αξίας επενδύσεως χρηματοοικονομικού χαρακτήρα την οποία είχε πραγματοποιήσει διά τίτλου εκδοθέντος από την εν λόγω τράπεζα. Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά, η Barclays Bank, με υποκατάστημα στη Φρανκφούρτη, εξέδωσε παραστατικά και τα πώλησε σε θεσμικούς επενδυτές, μεταξύ των οποίων στην DAB Bank AG, τράπεζα εγκατεστημένη στο Μόναχο.

Τα παραστατικά εξεδόθησαν επί τη βάσει βασικού ενημερωτικού δελτίου με ημερομηνία 22 Σεπτεμβρίου 2005 και γενικών όρων με ημερομηνία 20 Δεκεμβρίου 2005. Κατόπιν σχετικού αιτήματος της Barclays Bank, το βασικό ενημερωτικό δελτίο κοινοποιήθηκε και στην Αυστρία. Τα παραστατικά εξεδόθησαν το 2006 και προβλέπεται να εξοφληθούν το 2016. Το συμψηφιστικό γραφείο που επιλήφθηκε της αγοράς αυτής είναι εταιρία που εδρεύει στη Φρανκφούρτη. Σε αυτήν την εταιρία έχει επίσης κατατεθεί και το ενιαίο έγγραφο του παραστατικού. Η DAB Bank AG μεταβίβασε τα παραστατικά στην αυστριακή θυγατρική της, *direktanlage.at AG*, η οποία τα μεταπώλησε σε ιδιώτες, μεταξύ των οποίων στον H. Kolassa, κάτοικο Αυστρίας, που επένδυσε ένα ορισμένο ποσό σε αυτά.

Σύμφωνα με τους γενικούς όρους της, η *direktanlage.at AG* εκτέλεσε την παραγγελία του H. Kolassa «σε λογαριασμό χρεογράφων», πράγμα που σημαίνει ότι διακράτησε, ως περιουσιακά στοιχεία καλύψεως, τα παραστατικά στο Μόναχο, επ' ονόματί της και για λογαριασμό του πελάτη της. Στον H. Kolassa αναγνωρίστηκε απλώς αξίωση περί παραδόσεως των παραστατικών από την αντίστοιχη μερίδα στα περιουσιακά στοιχεία καλύψεως, πλην όμως τα παραστατικά δεν μπορούσαν να του μεταβιβαστούν. Το παραστατικό αντιπροσωπεύει εταιρικό δάνειο υπό τη μορφή ομολογίας πληρωτέας στον κομιστή και η αξία του παραστατικού υπολογίζεται βάσει ενός δείκτη ο οποίος σχηματίζεται από χαρτοφυλάκιο με πλείονα υποκείμενα κεφάλαια, δηλαδή η αξία του παραστατικού συνδέεται άμεσα με το χαρτοφυλάκιο αυτό. Ο διαχειριστής της εταιρίας σύστασης-διαχείρισης χαρτοφυλακίου χρησιμοποίησε την επιρροή του προκειμένου να εξασφαλίσει νέα κεφάλαια για το ευρείας κλίμακας σύστημα εξαπατήσεως υπό μορφή πυραμίδας το οποίο είχε δημιουργήσει. Καταδικάστηκε στη Γερμανία

το 2011 για απάτη, πλαστογραφία εγγράφων και φοροδιαφυγή σε κάθειρξη δέκα ετών και οκτώ μηνών. Σήμερα, η αξία των παραστατικών θεωρείται μηδενική.

Επί του πρώτου ερωτήματος, αναφορικά με τη διευκρίνιση του άρθρου 15§1 του ΚανΒρΙ, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι το εν λόγω άρθρο έχει την έννοια ότι ο ενάγων, ο οποίος ως καταναλωτής αγόρασε χρεόγραφο πληρωτέο στον κομιστή από τρίτο επαγγελματία, χωρίς να έχει συναφθεί σύμβαση μεταξύ του εν λόγω καταναλωτή και του εκδότη του χρεογράφου αυτού, γεγονός το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει, δεν μπορεί να επικαλεστεί την προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή διεθνή δικαιοδοσία στο πλαίσιο αγωγής ασκηθείσας κατά του εν λόγω εκδότη, η οποία στηρίζεται στους όρους ομολογιακού δανείου, στην παράβαση των υποχρεώσεων ενημερώσεως και ελέγχου, καθώς και στην ευθύνη που απορρέει από το ενημερωτικό δελτίο.

Επί του δεύτερου ερωτήματος, σχετικά με τη συγκεκριμενοποίηση του άρθρου 5 σημείο 1, στοιχείο α', του ΚανΒρΙ, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ανωτέρω άρθρο έχει τη σημασία ότι ο ενάγων που αγόρασε χρεόγραφο πληρωτέο στον κομιστή από τρίτο, χωρίς ο εκδότης του να έχει αναλάβει ελεύθερα οποιαδήποτε υποχρέωση έναντι του εν λόγω ενάγοντος, γεγονός το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει, δεν μπορεί να επικαλεστεί την προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή δωσιδικία στο πλαίσιο αγωγής ασκηθείσας κατά του εν λόγω εκδότη, η οποία στηρίζεται στους όρους ομολογιακού δανείου, στην παράβαση των υποχρεώσεων ενημερώσεως και ελέγχου, καθώς και στην ευθύνη που απορρέει από το ενημερωτικό δελτίο.

Ως προς το τρίτο ερώτημα, αναφορικά με την κατ' ουσία διευκρίνιση του άρθρου 5 σημείο 3, του ΚανΒρΙ, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι το εν λόγω άρθρο έχει τη σημασία ότι εφαρμόζεται επί αγωγής περί αναγνώρισεως της ευθύνης του εκδότη παραστατικού βάσει του συναφούς ενημερωτικού δελτίου καθώς και λόγω παραβάσεως άλλων υποχρεώσεων ενημερώσεως που βαρύνουν τον εν λόγω εκδότη, εφόσον η ευθύνη αυτή δεν απορρέει εκ συμβάσεως. Δυνάμει του σημείου 3 του ίδιου άρθρου, τα δικαστήρια του τόπου κατοικίας του ενάγοντος είναι αρμόδια, βάσει του τόπου επελεύσεως της ζημίας, να εκδικάσουν μια τέτοια αγωγή ιδίως όταν η προβαλλόμενη ζημία επέρχεται άμεσα σε τραπεζικό λογαριασμό του ενάγοντος σε τράπεζα εδρεύουσα στην περιφέρεια δικαιοδοσίας των δικαστηρίων αυτών.

Επί του τετάρτου ερωτήματος, διερευνάται ως προς το πλαίσιο του ελέγχου της διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει του ΚανΒρΙ, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι δεν απαιτείται η διεξαγωγή αποδεικτικής διαδικασίας ευρείας κλίμακας επί των επίδικων πραγματικών περιστατικών, τα οποία είναι κρίσιμα τόσο για το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας όσο και για το υποστατό της προβαλλόμενης αξιώσεως. Εντούτοις, το επιληφθέν δικαστήριο πρέπει να έχει τη δυνατότητα εξετάσεως της διεθνούς δικαιοδοσίας του υπό το πρίσμα όλων των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, συμπεριλαμβανομένων των ισχυρισμών που προβάλλει ο εναγόμενος.

Από τα ανωτέρω εκτεθέντα, γίνεται κατανοητό ότι μείζονος σημασίας είναι η απάντηση στο πρώτο ερώτημα καθόσον συντελεί στη διευκόλυνση επίλυσης του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος. Το ζήτημα, το οποίο εγείρεται στο τελευταίο ερώτημα είναι ήσσονος σημασίας σε σχέση με τα προγενέστερά του. Επιπλέον, αξίζει να επισημανθεί ότι είναι βαρύνουσα η εν λόγω απόφαση του Δικαστηρίου στην παρούσα μελέτη λόγω της φύσης του αντικειμένου της καθώς καταλαμβάνει υποθέσεις τραπεζικής-χρηματοοικονομικής υποδομής. Το Δικαστήριο και στην εν λόγω υπόθεση λαμβάνει υπόψη την αυτοτελή ερμηνεία των εννοιών που εμπεριέχονται στον Κανονισμό και τους σκοπούς του Ι. Επιπλέον, στο μέτρο που ο Κανονισμός 44/2001 αντικαθιστά τη Σύμβαση του 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η ερμηνεία που έχει δοθεί από το Δικαστήριο όσον αφορά τις διατάξεις της εν λόγω Συμβάσεως ισχύει και για τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού, όταν οι διατάξεις των πράξεων αυτών μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες.

Παράλληλα, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου ο κανόνας του άρθρου 5 σημείο 3 στηρίζεται στην ύπαρξη ιδιαιτέρως στενού συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και των δικαστηρίων του τόπου στον οποίο συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, βάσει του οποίου δικαιολογείται η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών για λόγους εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης και αποτελεσματικής οργάνωσης της δίκης. Καταλήγοντας, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι ο σκοπός της ασφάλειας δικαίου απαιτεί να μπορεί εύκολα το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο να αποφαινεται επί της αρμοδιότητάς του, χωρίς να είναι αναγκασμένο να προχωρήσει στην κατ' ουσίαν εξέταση της υποθέσεως. Συνεπώς, το επιληφθέν δικαστήριο δεν εκτιμά ούτε το παραδεκτό ούτε το βάσιμο της αγωγής βάσει των κανόνων του

εθνικού δικαίου, αλλά εντοπίζει μόνον τα συνδεδεκά στοιχεία με το κράτος στο οποίο εδρεύει, τα οποία δικαιολογούν τη δικαιοδοσία του δυνάμει της διατάξεως²⁴.

Εξακολουθώντας, με την απόφαση στην υπόθεση **C-157/12** ζητείται να διευκρινιστεί αν το άρθρο 34 σημείο 4, του Κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του και η περίπτωση των ασυμβίβαστων μεταξύ τους αποφάσεων που έχουν εκδοθεί από δικαστήρια του ιδίου κράτους μέλους. Στην υπό εξέταση υπόθεση προκύπτει ότι διάδικα μέρη είναι η **Salzgitter Mannesmann Handel GmbH**, εταιρία εγκατεστημένη στη Γερμανία, κατά της **SC Laminorul SA**, η οποία εδρεύει στη Ρουμανία. Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά, η Laminorul ενήγαγε την εγκατεστημένη στη Γερμανία Salzgitter ενώπιον του Πρωτοδικείου της Ρουμανίας, αξιώνοντας την καταβολή του τιμήματος για την παράδοση προϊόντων σιδηρουργιάς. Η Salzgitter ισχυρίστηκε ότι η αγωγή αυτή δεν έπρεπε να στρέφεται κατ' αυτής, αλλά κατά της πραγματικής αντισυμβαλλόμενης της Laminorul. Για τον λόγο αυτό, απορρίφθηκε η αγωγή, με απόφαση, η οποία κατέστη αμετάκλητη.

Μετά την παρέλευση σύντομου χρονικού διαστήματος, η Laminorul ενήγαγε εκ νέου τη Salzgitter επικαλούμενη τα ίδια πραγματικά περιστατικά. Το δικόγραφο της αγωγής επιδόθηκε, όμως, στον πρώην νόμιμο εκπρόσωπο της Salzgitter, του οποίου η εξουσιοδότηση να ενεργεί για λογαριασμό της εναγομένης εταιρίας αφορούσε, κατά τη Salzgitter, αποκλειστικώς την αγωγή επί της οποίας εκδόθηκε η πρώτη απόφαση. Καθόσον ουδείς παρέστη προς εκπροσώπηση της Salzgitter κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου της Ρουμανίας επ' ακροατηρίου συζήτηση, το δικαστήριο αυτό εξέδωσε ερήμην της Salzgitter απόφαση με την οποία την υποχρέωνε να καταβάλει ποσό ύψους 188 330 ευρώ στη Laminorul. Η Salzgitter ζήτησε την ακύρωση της δεύτερης αποφάσεως για τον λόγο ότι δεν είχε κλητευθεί νομίμως στη δίκη. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε και η δεύτερη απόφαση κηρύχθηκε εκτελεστή στη Γερμανία. Η Salzgitter άσκησε ένδικο μέσο κατά της αποφάσεως αυτής στο γερμανικό Εφετείο και ανακοπή ερημοδικίας στη Ρουμανία με αίτημα την εξαφάνιση της δεύτερης αποφάσεως, υποστηρίζοντας εκ νέου ότι δεν είχε κληθεί να παραστεί στην επ' ακροατηρίου συζήτηση. Η ανακοπή αυτή απορρίφθηκε ως απαράδεκτη.

24

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=161845&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=544553, C-375/13>.

Μετά τη μελέτη των ως άνω, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση ασυμβίβαστων μεταξύ τους αποφάσεων που έχουν εκδοθεί από δικαστήρια του ιδίου κράτους μέλους, λόγω του ότι το άρθρο 34 σημείο 4 του κανονισμού πρέπει να ερμηνεύεται όχι μόνο βάσει του γράμματος της διατάξεως, αλλά και υπό το φως του συστήματος διεθνούς δικαιοδοσίας-αναγνώρισεως και εκτελέσεως των αποφάσεων²⁵ που καθιερώθηκε με τον εν λόγω κανονισμό και των σκοπών που επιδιώκονται με αυτόν.

Επίσης, η ως άνω απόφαση ερείδεται στις αιτιολογικές σκέψεις 16 και 17 του ΚανBrI, όπου αναφέρεται ότι το σύστημα της αναγνώρισεως και εκτελέσεως βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, στην απονομή της δικαιοσύνης εντός της ΕΕ, η οποία επιτάσσει όχι μόνον να αναγνωρίζονται αυτοδικαίως εντός κράτους μέλους οι δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται σε άλλο κράτος μέλος, αλλά και να είναι αποτελεσματική και ταχεία η διαδικασία με την οποία οι αποφάσεις αυτές κηρύσσονται εκτελεστές στο κράτος όπου ζητείται η εκτέλεσή (απόφαση Trade Agency, σκέψη 40). Προϋπόθεση της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος αυτού που βασίζεται στην εμπιστοσύνη συνιστά ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους, στο οποίο εκδόθηκε η απόφαση εξακολουθούν να έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκτιμούν, στο πλαίσιο των ένδικων μέσων που προβλέπει η έννομη τάξη αυτού του κράτους μέλους, το σύννομο χαρακτήρα της προς εκτέλεση αποφάσεως, αποκλεισμένων, αρχικώς, των δικαστηρίων του κράτους μέλους εντός του οποίου ζητείται η εκτέλεση, καθώς και ότι το οριστικό αποτέλεσμα του ελέγχου του σύννομου χαρακτήρα της αποφάσεως αυτής δεν μπορεί να αμφισβητηθεί²⁶.

Επιπλέον, θα συνιστούσε παράλειψη η μη αναφορά της υπ' αριθμ. **C-49/12** υπόθεσης, όπου το Δικαστήριο αποφαινεται επί διαφοράς μεταξύ δημόσιας αρχής και ιδιώτη. Ενάγουσα είναι η **Φορολογική και Τελωνειακή Διοίκηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας (The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs)** στρεφόμενη κατά των **Sunico ApS, M & B Holding ApS και Sunil Kumar Harwani (από κοινού: Sunico)**. Η διαφορά της κύριας δίκης σχετίζεται με την εκκίνηση ενδίκων διαδικασιών κατόπιν απατης περί τον φόρο προστιθέμενης αξίας, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη μη απόδοση του φόρου αυτού επί των εκροών και την πρόκληση ζημίας σε

²⁵ Σημείο 35 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα NILS WAHL στην υπόθεση C-456/11.

²⁶ Σημείο 33 της απόφασης στην υπόθεση C-456/11.

βάρος του Αγγλικού Δημοσίου. Η ενάγουσα άσκησε αγωγή ενώπιον του High Court of Justice έχοντας ως αξίωση αποκατάσταση ζημίας αντίστοιχης του ποσού του ΦΠΑ, τον οποίο δεν απέδωσε πρόσωπο μη υποκείμενο στον φόρο αυτό εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, για τον λόγο ότι οι κάτοικοι αλλοδαπής μετείχαν σε «παράνομες ενέργειες που ισοδυναμούν με οργανωμένη συμφωνία με σκοπό την απάτη» κατά την έννοια του αγγλικού δικαίου. Συγκεκριμένα, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι οι εν λόγω κάτοικοι αλλοδαπής διέπραξαν απάτη περί τον ΦΠΑ, διότι παρότι ότι δεν ήταν υποκείμενοι στον ΦΠΑ εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, υπήρξαν οι πραγματικοί αποδέκτες των ποσών τα οποία αποκτήθηκαν χάρη στον ανωτέρω μηχανισμό φοροδιαφυγής.

Δεδομένου ότι οι ως άνω κάτοικοι αλλοδαπής δεν υπείχαν ευθύνη δυνάμει της νομοθεσίας περί ΦΠΑ εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, η αγωγή θεμελιώθηκε σε εκείνες τις διατάξεις της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους μέλους σχετικά με την ευθύνη από αδιοπραξία, οι οποίες αφορούν τη οργανωμένη συμφωνία με χρήση παράνομων μέσων. Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι, κατά το χρόνο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, εξακολουθούσε να εκκρεμεί η εκδίκαση της αγωγής αυτής. Πριν από την άσκηση της αγωγής, οι δανικές φορολογικές αρχές, κατόπιν αιτήματος των εναγόντων, κοινοποίησαν προς αυτούς στοιχεία για τους εναγόμενους ενώπιον του δικαστηρίου κατοίκους αλλοδαπής, δυνάμει του Κανονισμού 1798/2003 για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα του φόρου προστιθεμένης αξίας.

Εντούτοις, η πλευρά της ενάγουσας κίνησε ένδικες διαδικασίες στη Δανία, όπου το δικαστήριο διέταξε τη συντηρητική κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων που ανήκαν στη Sunico και βρίσκονταν στη δανική επικράτεια, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ικανοποίηση της αξιώσεως αποζημιώσεως. Με χωριστό δικόγραφο, που κατέθεσαν ενώπιον του Πρωτοδικείου Κοπεγχάγης, οι Commissioners ζήτησαν κατά το άρθρο 634§1, του δανικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, από το δικαστήριο αυτό, αφενός, να επικυρώσει τη συντηρητική κατάσχεση και αφετέρου, να υποχρεώσει την εναγόμενη στην καταβολή ποσού 40.391.100,01 λιρών στερλινών (GBP), το οποίο αντιστοιχούσε στο ποσό του μη αποδοθέντος ΦΠΑ.

Το προδικαστικό ερώτημα, το οποίο ανακύπτει είναι αν αγωγή που ασκήθηκε στις ενώπιον των δικαστηρίων του Ηνωμένου Βασιλείου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΚανBrI, με αποτέλεσμα να μπορεί να αναγνωριστεί και να εκτελεστεί στη Δανία δικαστική απόφαση των εν λόγω δικαστηρίων κατ' εφαρμογή του και της Συμφωνίας ΕΚ-Δανίας. Το Δικαστήριο

αποφαίνεται ότι η έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» κατά το άρθρο 1§1 του ΚανBrI πρέπει να ερμηνεύεται ως καλύπτουσα αγωγή με την οποία μια δημόσια αρχή κράτους μέλους προβάλλει έναντι φυσικών και νομικών προσώπων εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος αξίωση αποζημιώσεως προς αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από παράνομη οργανωμένη συμφωνία με σκοπό την απάτη περί τον φόρο προστιθέμενης αξίας ο οποίος οφείλεται στο πρώτο κράτος μέλος.

Θεμέλιο της απόφασης αυτής συνιστά η διαπίστωση ότι το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου οριοθετείται από τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη φύση των εννόμων σχέσεων μεταξύ των διαδίκων ή το αντικείμενο της διαφοράς. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, καίτοι ορισμένες διαφορές μεταξύ δημόσιας αρχής και ιδιώτη ενδέχεται να εμπίπτουν στην εν λόγω έννοια, τούτο δεν ισχύει όταν η δημόσια αρχή ενεργεί κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας. Από την πραγματική και τη νομική βάση του αιτήματος άσκησης της αγωγής συνάγεται ότι η έννομη σχέση μεταξύ των αντιδίκων δε στηρίζεται στο δημόσιο δίκαιο, η οποία να συνεπάγεται την άσκηση δημόσιας εξουσίας, αλλά στο φορολογικό δίκαιο. Η καινοτομία του Δικαστηρίου στην εν λόγω απόφαση θεμελιώνεται στη συνεκτίμηση των τελεολογικών κριτηρίων που θέτει ο Κανονισμός και όχι απλά στην τήρηση της γραμματικής ερμηνείας των διατάξεων.

Επιπροσθέτως, άλλη νομολογιακή περίπτωση που αξίζει να αναφερθεί είναι η υπ' αριθμ. **C-456/11**, όπου διάδικα μέρη είναι τέσσερις γερμανικές ασφαλιστικές εταιρές και συγκεκριμένα οι **Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts και Nürnberger Allgemeine Versicherungs AG (οι ασφαλιστές)**, καθώς και της **Krones AG**, γερμανικής εταιρίας η οποία είναι ασφαλισμένη από τις πρώτες, αφενός, και της **Samskip GmbH**, γερμανικής θυγατρικής της εταιρίας **Samskip Holding BV**, εταιρίας μεταφορών και διοικητικής μέριμνας επί θεμάτων διακινήσεως εμπορευμάτων, η έδρα της οποίας βρίσκεται στις Κάτω Χώρες, η οποία όμως ιδρύθηκε στην Ισλανδία, αφετέρου, με αντικείμενο την εκ μέρους της Samskip παράδοση μιας προς μεταφορά εγκαταστάσεως ζυθοποιίας σε αγοραστή, και συγκεκριμένα στη Cervecería Cuauthemoc Monezum SA (αποδέκτης), μεξικανική επιχείρηση.

Αντικείμενο της εν λόγω διαφοράς αποτελούν τα υποβληθέντα ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων αιτήματα των ασφαλιστών και της Krones περί αποκαταστάσεως των φερομένων

ως προκληθεισών ζημιών στην ανωτέρω εγκατάσταση κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, τη στιγμή κατά την οποία τα βελγικά δικαστήρια, είχαν ήδη απορρίψει ως απαράδεκτα παρεμφερή αιτήματα τα οποία είχαν προβληθεί ενώπιόν τους με το αιτιολογικό ότι η φορτωτική, η οποία συνεστήθη στις 13 Αυγούστου 2006, ημερομηνία αναλήψεως εκ μέρους της Samskip της υποχρέωσης μεταφοράς της εγκαταστάσεως από την Αμβέρσα (Βέλγιο), περιελάμβανε συμβατική ρήτρα ορίζουσα τα ισλανδικά δικαστήρια ως αρμόδια σε περίπτωση διαφοράς και το ισλανδικό ως εφαρμοστέο επί της συμβάσεως περί μεταφοράς δίκαιο.

Ειδικότερα, το Δικαστήριο βάσει των αναφευομένων προδικαστικών ερωτημάτων, αφενός συμπεραίνει ότι το άρθρο 32 του Κανονισμού καταλαμβάνει και απόφαση με την οποία το δικαστήριο κράτους μέλους αποφαινεται ότι στερείται αρμοδιότητας, θεμελιώνοντας την κρίση του σε ρήτρα περί απονομής δικαιοδοσίας, ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό μιας τέτοιας πράξεως βάσει του δικαίου άλλου κράτους μέλους. Αφετέρου δε κρίνει ότι, τα άρθρα 32 και 33 του Κανονισμού έχουν την έννοια ότι το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ζητείται η αναγνώριση αποφάσεως με την οποία το δικαστήριο άλλου κράτους μέλους αποφάνθηκε ότι στερείται αρμοδιότητας, θεμελιώνοντας την κρίση του σε ρήτρα περί απονομής δικαιοδοσίας, δεσμεύεται από την αφορώσα την εγκυρότητα της εν λόγω ρήτρας διαπίστωση, η οποία απευθύνεται στο σκεπτικό τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως περί απαραδέκτου του ασκηθέντος μέσου παροχής ένδικης προστασίας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαφαίνεται για άλλη μια φορά στη νομολογιακή γραμμή που ακολουθεί το Δικαστήριο ότι ως υπόβαθρο για τη σύνθεση των αποφάσεων του αποτελούν η ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών, το γεγονός ότι η αναγνώριση πρέπει να έχει ως συνέπεια να προσδίδει στις αποφάσεις το κύρος και την αποτελεσματικότητα που απολαμβάνουν στο κράτος εκδόσεώς τους, η υποχρέωση περί ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Η πιο σημαντική διαπίστωση του Δικαστηρίου και διαφοροποίηση από κάποια εθνικά δίκαια των κρατών μελών βασίζεται στο ότι η έννοια του δεδικασμένου κατά το δίκαιο της Ένωσης δεν εστιάζεται αποκλειστικώς στο διατακτικό της επίδικης δικαστικής αποφάσεως, αλλά επεκτείνεται και στο σκεπτικό της το οποίο αποτελεί το αναγκαίο θεμέλιο του διατακτικού της και συνιστά ως εκ τούτου

αναπόσπαστο μέρος αυτού [αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 2006, C-442/03 P και C-71/03 P, P & O European Ferries (Vizcaya) και Diputación Foral de Vizcaya κατά Επιτροπής].

Συμπληρωματικά, αντίστοιχη νομολογιακή περίπτωση με τις ανωτέρω συνιστά και η υπ' αριθμ. **C-419/11**, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της **Česká spořitelna, a.s.**, η οποία εδρεύει στην Τσεχική Δημοκρατία, και του **G. Feichter**, ο οποίος είναι κάτοικος Αυστρίας. Σύμφωνα με την οποία τα ερωτήματα που αναδεικνύονται, σχετίζονται με τα άρθρα 15§1 και 5 σημείο 1 στοιχείο α' του ΚανBrI. Η Feichter-CZ s.r.o. (οφειλέτης) συνήψε σύμβαση ανοιχτής πίστωσης με την εταιρία Česká Spořitelna a.s. (δανειστής), ενάγουσα της κύριας δίκης. Σύμφωνα με την πιστωτική σύμβαση, η δανειακή διευκόλυνση παρεχόταν για την εξυπηρέτηση των εμπορικών σκοπών του οφειλέτη. Την ίδια ημέρα ο οφειλέτης εξέδωσε και παρέδωσε στον δανειστή γραμμάτιο σε διαταγή ποσού 5 000 000 τσεχικών κορώνων (CZK) (περίπου 193 000 ευρώ σε τρέχουσες τιμές συναλλάγματος).

Το γραμμάτιο εκδόθηκε υπό ατελή μορφή, χωρίς αναγραφή ούτε του ποσού ούτε της ημερομηνίας και του τόπου πληρωμής. Υπογράφηκε εκ μέρους του οφειλέτη από τον G. Feichter, εναγόμενο στην κύρια δίκη, υπό την ιδιότητα του διαχειριστή του οφειλέτη. Ο ίδιος υπέγραψε και ατομικώς, υπό τη μνεία «τριτεγγυητής», αναλαμβάνοντας με τον τρόπο αυτό προσωπική ευθύνη για την πληρωμή του γραμματίου σύμφωνα με τους όρους του. Ο G. Feichter κατείχε επίσης, κατά τον χρόνο συνάψεως των επίμαχων συμβάσεων, το 60 % των μεριδίων της οικείας εταιρίας. Τόσο το ποσό του γραμματίου όσο και η ημερομηνία και ο τόπος πληρωμής συμπληρώθηκαν εκ των υστέρων από τον δανειστή βάσει μεταγενέστερης συμβάσεως συναφθείσας μεταξύ του δανειστή και του οφειλέτη. Το γραμμάτιο, μολονότι κατά την ημερομηνία λήξεώς του εμφανίστηκε προς πληρωμή στον τόπο πληρωμής, δεν πληρώθηκε.

Ως εκ τούτου, ο δανειστής άσκησε ενώπιον του Πρωτοδικείου Πράγας αγωγή, με αίτημα την πληρωμή του αναγραφόμενου στο γραμμάτιο σε διαταγή ποσού, πλέον τόκου 6 % ετησίως επί του ποσού αυτού από της 28ης Μαΐου 2008 και μέχρι εξοφλήσεώς του καθώς και προμήθειας 16.666 CZK (περίπου 645 ευρώ σε τρέχουσες τιμές συναλλάγματος) για το γραμμάτιο αυτό. Ο G. Feichter προέβαλε, στο πλαίσιο της κύριας δίκης, ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου να αποφανθεί επί της αγωγής που ασκήθηκε εναντίον του.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο επανέρχεται για άλλη μια φορά με απόφασή του στον προσδιορισμό της έννοιας του καταναλωτή εφαρμόζοντας τα απαραίτητα κριτήρια του Κανονισμού 44/2001 και διαπιστώνει ότι το άρθρο 15§1 έχει την έννοια ότι φυσικό πρόσωπο με στενούς επαγγελματικούς δεσμούς με εταιρία, όπως είναι η διαχείρισή της ή η πλειοψηφική συμμετοχή σε αυτήν, δεν δύναται να θεωρηθεί καταναλωτής κατά τη διάταξη αυτή όταν τριτεγγύαται γραμμάτιο σε διαταγή που εκδόθηκε ως εγγύηση των υποχρεώσεων που η εταιρία αυτή έχει βάσει συμβάσεως σχετικά με τη χορήγηση πιστώσεως. Επομένως, η διάταξη αυτή δεν έχει ισχύ προκειμένου να καθοριστεί το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία σχετικά με αγωγή με την οποία ο εγκατεστημένος σε ένα κράτος μέλος δικαιούχος γραμματίου σε διαταγή επικαλείται τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτό το γραμμάτιο σε διαταγή.

Ως προς το άρθρο 5 σημείο 1, στοιχείο α' του Κανονισμού, εκτιμά ότι εφαρμόζεται για να καθοριστεί το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία σχετικά με αγωγή με την οποία ο εγκατεστημένος σε ένα κράτος μέλος δικαιούχος γραμματίου σε διαταγή επικαλείται τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτό το γραμμάτιο σε διαταγή, το οποίο είχε ατελή μορφή κατά την ημερομηνία της υπογραφής του και συμπληρώθηκε αργότερα από τον δικαιούχο, κατά του τριτεγγυητή ο οποίος είναι κάτοικος άλλου κράτους μέλους.

Επαγωγικά συνάγεται το συμπέρασμα ότι, το Δικαστήριο κατά την έκδοση της απόφασης του συνεκτιμά ότι το σύστημα του κανονισμού 44/2001 στο άρθρο του 15§1, στοιχείο γ', συμβάλλει στην ενίσχυση της προστασίας του καταναλωτή ως του πιο αδύναμου μέρους. Συνυπολογίζει ακόμα, τις τρεις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο για τις συμβάσεις καταναλωτών, δηλαδή, πρώτον, το συμβαλλόμενο μέρος να έχει την ιδιότητα του καταναλωτή ο οποίος ενεργεί εντός πλαισίου δυνάμενου να θεωρηθεί ξένο προς την επαγγελματική του δραστηριότητα, δεύτερον, η σύμβαση μεταξύ ενός τέτοιου καταναλωτή και ενός επαγγελματία να έχει όντως συναφθεί και τρίτον, η σύμβαση αυτή ανήκει σε μία από τις κατηγορίες τις οποίες αφορά η παράγραφος 1, στοιχεία α' έως γ', του εν λόγω άρθρου. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να πληρούνται σωρευτικά, οπότε, αν λείπει μία από τις τρεις, η διεθνής δικαιοδοσία δεν δύναται να καθοριστεί σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τις συμβάσεις καταναλωτών. Σχετικά με το άρθρο 5 σημείο 1, στοιχείο α' του Κανονισμού εκτιμάται ότι η έννοια της «παροχής» που περιέχεται στο εν λόγω άρθρο παραπέμπει στην υποχρέωση που απορρέει από τη σύμβαση και της οποίας η μη εκπλήρωση προβάλλεται ως βάση της αγωγής και ότι ο τύπος όπου

εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η παροχή καθορίζεται σύμφωνα με το δίκαιο που τη διέπει βάσει των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του επιληφθέντος δικαστηρίου. Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας που εν γένει αποδίδουν στη βούληση των μερών τα εθνικά δίκαια περί των συμβάσεων, όταν το εφαρμοστέο δίκαιο παρέχει στους συμβαλλομένους τη δυνατότητα να καθορίσουν, υπό τις προϋποθέσεις που θέτει, τον τόπο εκπλήρωσεως μιας παροχής, η σύμβαση σχετικά με τον τόπο εκπλήρωσεως της παροχής αρκεί για να θεμελιωθεί στον ίδιο τόπο η διεθνής δικαιοδοσία κατά ανωτέρω άρθρο.

Μέρος Β΄

Νομολογιακές υποθέσεις του ΔΕΚ/ΔΕΕ σύμφωνα με τον Κανονισμό 2201/2003

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων όχι μόνο στους τομείς των αστικών και εμπορικών υποθέσεων κατά τον Κανονισμό 44/2001 αλλά και στο επίπεδο των γαμικών διαφορών και διαφορών γονικής μέριμνας σε ενωσιακό επίπεδο, ο οποίος με τη σειρά του εξυπηρετεί το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται η διασυνοριακή αναγνώριση των δικαιοδοσιών και των αποφάσεων, που αφορούν τη λύση του συζυγικού δεσμού και τη γονική μέριμνα επί των κοινών τέκνων των συζύγων και μάλιστα με δεσμευτική ενωσιακή πράξη άμεσης ισχύος (κανονισμός), κατά την οποία δεν επιτρέπεται απόκλιση στα δίκαια των κρατών μελών²⁷.

Ο Κανονισμός 2201/2003 λειτουργεί συμπληρωματικά του προαναφερόμενου Κανονισμού 44/2001, διευρύνοντας και εμπλουτίζοντας την ενωσιακή νομοθεσία σε θέματα διεθνούς δικονομικού δικαίου²⁸. Όπως ελέγχθη ανωτέρω, ο εν λόγω Κανονισμός ορίζει ότι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτη μέλη αναγνωρίζονται χωρίς καμία διαδικασία εκτός των περιπτώσεων των άρθρων 22 και 23. Επιπλέον, αποφάσεις που εκδόθηκαν σε κράτος μέλος για την άσκηση γονικής μέριμνας τέκνου είναι εκτελεστές εκεί και έχουν επιδοθεί, μπορούν να εκτελεστούν σε άλλο κράτος μέλος αφού κηρυχθούν εκτελεστές με αίτηση κάθε ενδιαφερομένου. Ανώτερος στόχος του Κανονισμού 2201/2003 είναι η εγγύηση της ίσης μεταχείρισης όλων των παιδιών και προαγωγή των συμφερόντων τους. Ειδικότερα, στην

²⁷ Βλ. Γραμματικάκη-Αλεξίου Α., Παπασιώπη-Πασιά Ζ., Βασιλακάκης Ε., *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ. 459.

²⁸ Βλ. Γραμματικάκη-Αλεξίου Α., Παπασιώπη-Πασιά Ζ., Βασιλακάκης Ε., *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ. 465.

παρούσα μελέτη οι υπό εξέταση υποθέσεις είναι οι εξής: α) **C-455/15**, β) **C-215/15**, γ) **C-498/14**, δ) **C-4/14**, ε) **C-489/14**, στ) **C-656/13**, ζ) **C-436/13** και η) **C-92/12**.

Ξεκινώντας τη μελέτη της νομολογία του ΔΕΚ/ ΔΕΕ αναφορικά με τα συναφή ζητήματα που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ανωτέρω Κανονισμού, θα πρέπει να αναφερθούμε στην υπ' αριθμ. **C-455/15PPU**. Η εν λόγω υπόθεση πραγματεύεται ζητήματα επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το άρθρο 23 στοιχείο α' του Κανονισμού 2201/2003 και τους λόγους μη αναγνώρισης αποφάσεων που αφορούν τη γονική μέριμνα και την έννοια της δημόσιας τάξης. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του **P**, που διαμένει στη Σουηδία, και της **Q**, που διαμένει στη Λιθουανία, σχετικά με το δικαίωμα επιμέλειας των τέκνων τους.

Σύμφωνα με το παρατιθέμενο στην απόφαση ιστορικό της εκδικασθείσας υπόθεσης, ο **P** και η **Q** είναι γονείς της **V** και της **S**. Οι γονείς ήταν μαζί από το 1997 και συννοικούσαν έως το 2003, οπότε η συμβίωσή τους διακόπηκε. Το τοπικό δικαστήριο (Λιθουανία) εξέδωσε την απόφαση διαζυγίου τους και αποφάσισε τη λύση της συμφωνίας για τις νομικές συνέπειες του γάμου. Σύμφωνα με τη δεύτερη αυτή απόφαση η **V** θα διέμενε στην κατοικία της **Q**, αλλά το δικαίωμα επιμέλειας θα το ασκούσαν οι δύο γονείς από κοινού. Η οικογένεια είχε όμως φύγει από τη Λιθουανία ήδη το 2005 για να εγκατασταθεί στη Σουηδία, όπου το 2006 εγγράφηκε στο εκεί δημοτολόγιο. Η **S** γεννήθηκε στη Σουηδία και τα δύο τέκνα μιλούν σουηδικά, πηγαίνουν σχολείο στο Falkenberg (Σουηδία), όπου κατοικούν τα περισσότερα άτομα του κύκλου των συναναστροφών τους.

Στις 27 Νοεμβρίου 2013, ο **P** διαπίστωσε ότι η **Q** και τα δύο τέκνα του είχαν εξαφανισθεί. Όπως προέκυψε, η **Q** είχε επικοινωνήσει με τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου του Falkenberg, ο οποίος άρχισε έρευνα κατόπιν καταγγελίας της **Q** ότι η ίδια και τα τέκνα της υπήρξαν θύματα εγκληματικών πράξεων εκ μέρους του **P**. Οι εν λόγω πράξεις καταγγέλθηκαν στην αστυνομία και η **Q** και τα παιδιά μεταφέρθηκαν σε ασφαλές μέρος υπό προστασία. Μετά από μερικούς μήνες, η προκαταρκτική εξέταση κατά του **P** τέθηκε στο αρχείο. Του απαγορεύθηκε όμως η επικοινωνία με την **Q** και τα τέκνα του. Η **Q** μετακόμισε με τα δύο τέκνα της στη Λιθουανία. Οι γονείς είχαν τότε από κοινού δικαίωμα επιμέλειας για τα δύο τέκνα. Τα τέκνα εγγράφηκαν στο δημοτολόγιο του Δήμου του Šilutė (Λιθουανία). Στη συνέχεια του

ιστορικού, οι διάδικοι ακολουθούν από κοινού μια διαδικασία συνεχόμενων ανταγωγών σχετικά με το δικαίωμα επιμέλειας.

Το τιθέμενο ζήτημα στην προκειμένη σχετίζεται με την έρευνα της δικαιοδοσίας δικαστηρίου κράτους μέλους σε ζητήματα επιμέλειας τέκνων κατόπιν λύσης του γάμου, το προβαλλόμενο προδικαστικό ερώτημα σχετίζεται με τη διευκρίνιση αν το άρθρο 23 στοιχείο α' του ΚανΒρΠα επιτρέπει στο δικαστήριο κράτους μέλους, το οποίο κρίνει ότι έχει δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της επιμέλειας παιδιού, να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους το οποίο αποφάνθηκε επί της επιμέλειας του παιδιού αυτού. Ένα κρίσιμο στοιχείο διαφοροποίησης που παρατηρούμε στο σημείο αυτό σε σχέση με τις εκδικασθείσες υποθέσεις που εμπίπτουν στο πλαίσιο του Κανονισμού 44/2001 είναι η εφαρμογή της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας κατά το άρθρο 107 του ΚΔΔ, καθόσον στην παρούσα διευκρινίζεται ότι μετά την αναχώρηση της θυγατέρας με τη μητέρα του δεν έχει δοθεί στον πατέρα καμία ευκαιρία να τη συναντήσει. Αυτό σημαίνει ότι η παράταση της διάρκειας της κύριας δίκης θα θίξει τα συμφέροντα του εν λόγω παιδιού και θα επηρεάσει αρνητικά τη μελλοντική σχέση του με τον πατέρα.

Το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 23 στοιχείο α' του Κανονισμού έχει την έννοια ότι, εάν δεν συντρέχει, λαμβανομένου υπόψη του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, είτε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου που θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη ορισμένου κράτους μέλους είτε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος που αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες σε αυτή την έννομη τάξη, η εν λόγω διάταξη δεν επιτρέπει στο δικαστήριο του ως άνω κράτους μέλους, το οποίο κρίνει ότι έχει δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της επιμέλειας παιδιού, να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους το οποίο αποφάνθηκε επί της επιμέλειας του παιδιού αυτού.

Στην απόφαση αυτή οδηγείται βάσει της θεμελιώδους αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, την παραδοχή ότι η ερμηνεία που πρέπει να ακολουθείται σχετικά με το άρθρο 23 του Κανονισμού για τους λόγους μη αναγνώρισης πρέπει να είναι συσταλτική. Επιπλέον, σε αντίθεση με τη ρήτρα δημόσιας τάξεως η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 34 σημείο 1 του Κανονισμού 44/2001, το άρθρο 23, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003 επιτάσσει η ενδεχόμενη μη αναγνώριση να αποφασίζεται λαμβανομένου υπόψη του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού. Ως επακόλουθο, η εφαρμογή της ρήτρας δημοσίας τάξεως πρέπει να είναι νοητή

μόνο στην περίπτωση που βάσει του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, η αναγνώριση της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος θα προσέκρουε με απαράδεκτο τρόπο στην έννομη τάξη του κράτους αναγνώρισεως, επειδή θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή. Για να τηρηθεί η απαγόρευση της επί της ουσίας αναθεωρήσεως της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος την οποία προβλέπει το άρθρο 26 του ίδιου κανονισμού, η παραβίαση θα πρέπει να συνίσταται, βάσει του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, είτε σε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη του κράτους αναγνώρισεως είτε σε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες σε αυτή την έννομη τάξη.

Επιπλέον, σημαντική είναι και η υπ' αριθμ. **C-215/15** υπόθεση, κατά την οποία τα η **V. I. Gogova** και ο **I. D. Iliev** έχουν ένα τέκνο το οποίο ήταν δέκα ετών κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης. Το τέκνο αυτό, το οποίο έχει τη βουλγαρική ιθαγένεια, κατοικεί με τη μητέρα του στο Μιλάνο. Και οι δύο γονείς έχουν τη βουλγαρική ιθαγένεια και δεν συμβιώνουν. Ο I. D. Iliev κατοικεί επίσης στην Ιταλία. Η V. I. Gogova θέλησε να ανανεώσει το διαβατήριο του τέκνου της, το οποίο είχε λήξει, προκειμένου να ταξιδέψει μαζί με το τέκνο στη Βουλγαρία. Κατά το βουλγαρικό δίκαιο η απόφαση που αφορά το ταξίδι ανηλίκου τέκνου και την έκδοση διαβατηρίου του εν λόγω τέκνου λαμβάνεται από κοινού από τους γονείς. Εξάλλου, η αίτηση εκδόσεως διαβατηρίου στην περίπτωση αυτή υποβάλλεται στις αρμόδιες διοικητικές αρχές από κοινού από τους δύο γονείς.

Ο I. D. Iliev δεν συνεργάστηκε με την ενάγουσα της κύριας δίκης για την έκδοση νέου διαβατηρίου του τέκνου τους, έτσι η V. I. Gogova προσέφυγε ενώπιον του τοπικού δικαστηρίου (Βουλγαρία), με αίτημα το δικαστήριο αυτό να επιλύσει τη διαφωνία μεταξύ της ενάγουσας και του I. D. Iliev σχετικά με τη δυνατότητα του τέκνου τους να ταξιδέψει στην αλλοδαπή και την έκδοση νέου διαβατηρίου για το τέκνο.

Το Δικαστήριο κατά την πάγια μεθοδολογία του, ακολουθώντας την επείγουσα προδικαστική διαδικασία κατά το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, έλαβε υπόψη του για το σχηματισμό της απόφασής του το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 2201/2003, το οποίο κατά το άρθρο 1§1 στοιχείο β' συμπεριλαμβάνει τις αστικές υποθέσεις που αφορούν την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτον, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας. Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια των «αστικών υποθέσεων» δεν

πρέπει να ερμηνεύεται στενά, αλλά πρέπει να θεωρείται αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης που περιλαμβάνει, κάθε αίτηση, μέτρο ή απόφαση περί «γονικής μέριμνας» υπό την έννοια του εν λόγω Κανονισμού, σύμφωνα με τον σκοπό που υπενθυμίζεται στην αιτιολογική του σκέψη 5. Στην έννοια της «γονικής μέριμνας» στο άρθρο 2 σημείο 7 του Κανονισμού δίνεται ευρύς ορισμός, υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από τον νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την παρουσία του παιδιού.

Αναφορικά με την αγωγή όπως αυτή της κύριας δίκης, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι στο πλαίσιο της αγωγής αυτής ο δικαστής καλείται να αποφανθεί επί της ανάγκης να αποκτήσει το τέκνο διαβατήριο και επί του δικαιώματος του ενάγοντος γονέα να καταθέσει τη σχετική αίτηση εκδόσεως διαβατηρίου, καθώς και να ταξιδέψει με το τέκνο στην αλλοδαπή χωρίς τη συναίνεση του έτερου γονέα. Έτσι, η αγωγή αυτή έχει ως αντικείμενο την άσκηση της «γονικής μέριμνας» του τέκνου αυτού, υπό την έννοια του άρθρου 1§1 στοιχείο β', σε συνδυασμό με το άρθρο 2 σημείο 7. Συνεπώς, το Δικαστήριο καταλήγει στο εξής διατακτικό: η αγωγή με την οποία ένας από τους δύο γονείς ζητεί από το δικαστήριο να θεραπεύσει την έλλειψη συναινέσεως του έτερου γονέα σχετικά με το ταξίδι του τέκνου τους εκτός του κράτους μέλους στο οποίο αυτό διαμένει και την έκδοση διαβατηρίου του τέκνου υπάγεται στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 2201/2003, παρότι η απόφαση που θα εκδοθεί επί της ανωτέρω αγωγής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις αρχές του κράτους μέλους του οποίου το τέκνο έχει την ιθαγένεια στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας εκδόσεως του διαβατηρίου αυτού.

Ως προς το δεύτερο αναδυόμενο ζήτημα, το Δικαστήριο κρίνει ότι το άρθρο 12§3, στοιχείο β' του Κανονισμού, έχει την έννοια ότι η αρμοδιότητα των δικαστηρίων που επιλαμβάνονται αιτήματος σχετικού με τη γονική μέριμνα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι «έχει γίνει ρητώς ή με άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας», απλώς και μόνον επειδή ο δικαστικός πληρεξούσιος που εκπροσωπούσε τον εναγόμενο, ο οποίος είχε διοριστεί αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια αυτά λόγω της αδυναμίας κοινοποιήσεως του εισαγωγικού δικογράφου προς τον εναγόμενο, δεν προέβαλε έλλειψη δικαιοδοσίας των ανωτέρω δικαστηρίων. Στην απόφαση αυτή καταλήγει το Δικαστήριο αφού συνεκτιμά την αιτιολογική σκέψη 12 του Κανονισμού και ότι η βάση διεθνούς δικαιοδοσίας του

άρθρου 12§3 εισάγει εξαίρεση από το κριτήριο της εγγύτητας, κατά το οποίο αρμόδια για τις αγωγές που αφορούν ζητήματα γονικής μέριμνας τέκνου θα πρέπει να είναι κατά πρώτο λόγο τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του τέκνου, έκφραση του οποίου αποτελεί το άρθρο 8§1 του εν λόγω Κανονισμού. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας²⁹, σκοπός της εξαιρέσεως αυτής είναι να αναγνωριστεί ορισμένη αυτονομία στα μέρη ως προς ζητήματα γονικής μέριμνας. Επομένως, πρέπει να ερμηνεύεται στενά η προϋπόθεση που σχετίζεται με την ανεπιφύλακτη αποδοχή, από το σύνολο των μερών της διαδικασίας, της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων που έχουν επιληφθεί της υποθέσεως. Ως προς το ζήτημα αυτό επισημαίνεται, ότι η ανωτέρω αποδοχή προϋποθέτει κατ' ελάχιστον ότι ο εναγόμενος έλαβε γνώση της διαδικασίας ενώπιον των δικαστηρίων αυτών.

Επόμενη εξεταζόμενη υπόθεση είναι η υπ' αριθμ. **C-498/14**, η οποία πραγματεύεται των ζητημάτων της απαγωγής παιδιού και του άρθρου 11 §7 και §8 του Κανονισμού 2201/2003. Η ένδικη διαφορά λαμβάνει χώρα μεταξύ του **D. Bradbrooke** και της **A. Aleksandrowicz** σχετικά με τη γονική μέριμνα του γιου τους Antoni, ο οποίος κατακρατείται στην Πολωνία από την A. Aleksandrowicz. Κατά το ιστορικό, ο Antoni είναι ένα παιδί που γεννήθηκε στην Πολωνία από τη σχέση μεταξύ της A. Aleksandrowicz, πολωνικής ιθαγένειας, και του D. Bradbrooke, βρετανικής ιθαγένειας, κατοίκου Βελγίου. Η μητέρα και το παιδί εγκαταστάθηκαν στις Βρυξέλλες ενώ το παιδί ήταν επτά μηνών. Από της εγκαταστάσεώς τους, το παιδί κατοικούσε με τη μητέρα του και συναντούσε τακτικά τον πατέρα του.

Ο πατέρας και η μητέρα μετείχαν σε τοπική διαμεσολάβηση προκειμένου να έλθουν σε συμφωνία σχετικά με την κατανομή της διαμονής του παιδιού, αλλά η συμφωνία δεν επετεύχθη. Η μητέρα ανακοίνωσε στον πατέρα ότι έφευγε για διακοπές με το παιδί στην Πολωνία. Με δικόγραφο, ο πατέρας προσέφυγε ενώπιον του tribunal de la jeunesse de Bruxelles, ζητώντας την έκδοση αποφάσεως σχετικά, μεταξύ άλλων, με τον τρόπο ασκήσεως της γονικής μέριμνας και τη διαμονή του παιδιού.

Το τέταρτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφασίζοντας, βάσει του άρθρου 108 του Κανονισμού Διαδικασίας, να δεχθεί το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου να εκδικαστεί η

²⁹ Σημείο 64 της γνώμης του,
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=170281&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=218417>.

αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα διαδικασία, καταλήγει στην κρίση ότι το άρθρο 11§7 και §8 του Κανονισμού, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται, κατ' αρχήν, στην εκ μέρους κράτους μέλους απονομή σε εξειδικευμένο δικαστήριο της αρμοδιότητας να εξετάζει τα ζητήματα της επιστροφής ή της επιμέλειας του παιδιού στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις, ακόμη και στην περίπτωση που έχει ήδη κινηθεί, ενώπιον ετέρου δικαστηρίου, διαδικασία επί της ουσίας όσον αφορά τη γονική μέριμνα του παιδιού.

Η απόφαση του αυτή σηματοδοτείται από την αιτιολογική σκέψη 33 του Κανονισμού, η οποία αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που κατοχυρώνει ο Χάρτης, μεριμνώντας, για το σεβασμό των προβλεπόμενων στο άρθρο 24 αυτού θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται το δικαίωμα να διατηρεί τακτικά προσωπικές σχέσεις και απευθείας επαφές με τους δύο γονείς του. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, από το άρθρο 11§ 7 του Κανονισμού δεν μπορεί να συναχθεί ότι η απόφαση περί της επιμέλειας του παιδιού συνιστά οπωσδήποτε προϋπόθεση της εκδόσεως, αποφάσεως διατάζουσας την επιστροφή του παιδιού.

Από τα ανωτέρω εκτεθέντα προκύπτει ότι, ο καθορισμός του εθνικού δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να εξετάσει τα ζητήματα των άρθρων 11§6 έως §8 του Κανονισμού εξαρτάται από την επιλογή των κρατών μελών, ακόμη και στην περίπτωση που κατά τον χρόνο της κοινοποιήσεως της αποφάσεως περί μη επιστροφής παιδιού έχει ήδη κινηθεί ενώπιον δικαστηρίου διαδικασία επί της ουσίας όσον αφορά τη γονική μέριμνα του παιδιού αυτού. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τη σκέψη 41 της αποφάσεως, η επιλογή αυτή δεν πρέπει να θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα του Κανονισμού.

Επεκτείνοντας τη μελέτη μας είναι εξίσου σημαντική και η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπ' αριθ. **C-4/14** υπόθεση, στην οποία τα ερωτήματα σχετίζονται με την απόφαση περί του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας επιβάλλουσα χρηματική ποινή και την εκτέλεση χρηματικής ποινής. Στην υπό εξέταση υπόθεση, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του **C. Bohez** και της **I. Wiertz** σχετικά με την εκτέλεση στη Φινλανδία χρηματικής ποινής ύψους 1.000 ευρώ ανά τέκνο για κάθε ημέρα κατά την οποία δεν δίδεται η δυνατότητα επικοινωνίας με αυτό, το μέγιστο δε ποσό της χρηματικής ποινής καθορίστηκε σε 25.000 ευρώ που επιβλήθηκε με απόφαση εκδοθείσα από βελγικό

δικαστήριο προς εξασφάλιση του αναγνωρισθέντος υπέρ του C. Bohez δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας με τα τέκνα του.

Ως προς το πρώτο ερώτημα, το ΔΕΕ αποφαινεται ότι το άρθρο 1 του Κανονισμού 44/2001 δεν έχει εφαρμογή στην εκτέλεση εντός κράτους μέλους χρηματικής ποινής που επιβάλλεται με απόφαση, εκδοθείσα εντός άλλου κράτους μέλους, σχετικής με δικαίωμα επιμέλειας τέκνου και με δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με σκοπό την εξασφάλιση του σεβασμού του ως άνω δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας εκ μέρους του έχοντος το δικαίωμα επιμέλειας. Αυτό γίνεται κατανοητό από το γεγονός ότι το πεδίο εφαρμογής του ανωτέρω Κανονισμού περιορίζεται στις «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», στο άρθρο 1§2, στοιχείο α' του οποίου ορίζεται ο ρητός αποκλεισμός από το πεδίο εφαρμογής του της προσωπικής κατάστασης των φυσικών προσώπων, έννοιας που περιλαμβάνει την άσκηση της γονικής μέριμνας έναντι των τέκνων. Ως επακόλουθο, διαπιστώνεται ότι η χρηματική ποινή της οποίας ζητείται η εκτέλεση στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά παρακολουθηματικό μέτρο με σκοπό την εξασφάλιση δικαιώματος που εμπίπτει όχι στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 44/2001, αλλά σε εκείνο του Κανονισμού 2201/2003.

Σε δεύτερο επίπεδο, η απόφαση του Δικαστηρίου ορίζει ότι η είσπραξη χρηματικής ποινής επιβαλλόμενης από το δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως, το οποίο αποφάνθηκε επί της ουσίας σχετικά με το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας προς εξασφάλιση της πραγματώσεως του δικαιώματος αυτού, υπάγεται στο ίδιο καθεστώς εκτελέσεως όπως και η απόφαση επί του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας, το οποίο εξασφαλίζει η εν λόγω χρηματική ποινή και ότι η τελευταία, για το λόγο αυτό, πρέπει να κηρύσσεται εκτελεστή σύμφωνα με τους κανόνες του Κανονισμού 2201/2003.

Σαφέστερα, βάσει της αιτιολογικής σκέψης 2 του Κανονισμού, η αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων περί δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας έχει χαρακτήρα προτεραιότητας στο πλαίσιο του δικαστικού χώρου της ΕΕ. Οι αποφάσεις αυτές, επειδή λογίζονται ως ιδιαίτερα σημαντικές, υπάγονται σε ένα ειδικό καθεστώς. Πράγματι, ο κανονισμός 2201/2003 προβλέπει, στα άρθρα 28§1 και 41§1, ένα απλοποιημένο καθεστώς εκτελέσεως, ή ακόμα και αυτόματο, το οποίο στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Λόγω της ως άνω αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σύμφωνα με το άρθρο 26 του ως άνω Κανονισμού, οι αποφάσεις αυτές δεν μπορούν να αναθεωρούνται επί της ουσίας.

Σε αντίθεση με τον Κανονισμό 44/2001 ο ΚανΒρIIα δεν περιλαμβάνει κανόνα περί χρηματικής ποινής. Αναντίρρητα, ένα τέτοιο μέτρο, καθόσον συμβάλλει στην τήρηση των αποφάσεων που εκδίδονται, στον τομέα του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας, συνδέεται με τον σκοπό αποτελεσματικότητας τον οποίο επιδιώκει ο εν λόγω Κανονισμός. Επιπροσθέτως, η επίμαχη στην κύρια δίκη χρηματική ποινή έχει μόνον παραπληρωματικό χαρακτήρα σε σχέση με την κύρια υποχρέωση την οποία εξασφαλίζει, γι' αυτό η εκτέλεση της χρηματικής αυτής ποινής συνδέεται απευθείας με την ύπαρξη τόσο της ως άνω κύριας υποχρέωσης όσο και με παράβαση της υποχρέωσης αυτής. Γι' αυτό, η χρηματική ποινή που επιβάλλεται με απόφαση σχετική με δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας δεν μπορεί να εκτιμάται μεμονωμένα ως μια αυτοτελής υποχρέωση αλλά ως αναπόσπαστο μέρος του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας, την άσκηση του οποίου εξασφαλίζει.

Καταλήγοντας στο τελευταίο ερώτημα, το Δικαστήριο κρίνει ότι στο πλαίσιο του Κανονισμού 2201/2003, οι αλλοδαπές αποφάσεις που επιβάλλουν χρηματική ποινή είναι εκτελεστές εντός του κράτους μέλους εκτελέσεως μόνον αν το σχετικό ποσό έχει προσδιοριστεί οριστικώς από τα δικαστήρια του κράτους μέλους προελεύσεως. Από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η χρηματική ποινή της οποίας ζητείται η εκτέλεση στην υπόθεση της κύριας δίκης προσδιορίστηκε από τον δικαστή του κράτους προελεύσεως σε ποσό 1.000 ευρώ για κάθε φορά κατά την οποία παρεμποδίζεται το δικαίωμα επικοινωνίας, με ανώτατο όριο τις 25.000 ευρώ.

Προς άρση των δυσχερειών και των συγκρούσεων λόγω των διαφορών μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών επί του ζητήματος αυτού, εισήχθη στο άρθρο 43 της Συμβάσεως του έτους 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ο κανόνας ότι οι αλλοδαπές αποφάσεις που επιβάλλουν χρηματική ποινή δεν είναι εκτελεστές εντός του κράτους μέλους εκτελέσεως παρά μόνον αν το σχετικό ποσό έχει οριστικώς προσδιοριστεί από τα δικαστήρια του κράτους μέλους προελεύσεως. Ο ως άνω κανόνας διατηρήθηκε και στο άρθρο 49 του κανονισμού 44/2001.

Αντιθέτως, ο Κανονισμός 2201/2003, όπως και, ο κανονισμός 1347/2000, δεν περιλαμβάνει αντίστοιχο κανόνα. Εντούτοις, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας, η προβλεπόμενη στο πλαίσιο του Κανονισμού 2201/2003 απαίτηση εκκαθάρισεως της χρηματικής ποινής πριν από την εκτέλεσή της εναρμονίζεται πλήρως με τον ευαίσθητο χαρακτήρα του

δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας³⁰. Όπως υπομνήσθηκε³¹, η σημασία του δικαιώματος αυτού, το οποίο είναι ουσιώδες για την προστασία του δικαιώματος του τέκνου, που προβλέπεται στο άρθρο 24§3 του Χάρτη, να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και απευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, οδήγησε τον νομοθέτη της Ένωσης να προβλέψει ένα ειδικό καθεστώς για να διευκολύνει την εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων..

Εύλογα συνάγεται ότι, θα αντίκειται προς το σύστημα του Κανονισμού 2201/2003 η παροχή δυνατότητας στο δικαστήριο του κράτους εκτελέσεως να παρεμβαίνει στον προσδιορισμό του τελικού ποσού που πρέπει να καταβάλει το άτομο το οποίο, έχον την επιμέλεια του τέκνου, ήταν υποχρεωμένο να συνεργαστεί στην άσκηση του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας. Πράγματι, ο προσδιορισμός αυτός συνεπάγεται έλεγχο των προβαλλομένων από τον έχοντα το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας παραλείψεων. Μολαταύτα, μόνον το δικαστήριο του κράτους προελεύσεως, ως αρμόδιο να επιληφθεί της ουσίας, μπορεί να προβεί σε εκτιμήσεις τέτοιας φύσεως. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στον δικαιούχο της χρηματικής ποινής να προσφύγει στις δικονομικές διαδικασίες που προβλέπονται εντός του κράτους μέλους προελεύσεως για να λάβει τίτλο περί προσδιορισμού του οριστικού ποσού της χρηματικής ποινής.

Σε παρόμοιο επίπεδο τοποθετείται και η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση **C-489/14**, όπου το πλαίσιο διαφοράς ανακύπτει μεταξύ της **A** και του **B** σχετικά με το διαζυγίό τους και τα εκκρεμή ζητήματα. Η **A** και ο **B**, Γάλλοι υπήκοοι, συνήψαν γάμο στη Γαλλία βάσει σχετικής συμβάσεως γαλλικού δικαίου υπό το καθεστώς του διαχωρισμού των περιουσιακών στοιχείων. Εγκαταστάθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο και απέκτησαν δύο δίδυμα τέκνα. Η οικογένεια συνέχισε να κατοικεί στο Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι το χωρισμό των συζύγων κατόπιν της αναχωρήσεως του **B** από τη συζυγική κατοικία. Ο **B** ασκεί αγωγή δικαστικού χωρισμού ενώπιον του αρμόδιου πρωτοδικείου (Γαλλία).

³⁰ Σημείο 81 των προτάσεων του

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=163708&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=240231>

³¹ Σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=167202&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=240231>

Αργότερα, αντιδρώντας στη διαδικασία αυτή την οποία είχε κινήσει ο σύζυγός της, η Α υπέβαλε, στην υπηρεσία στηρίζεως ανηλίκων αίτημα καταβολής διατροφής για τα συντηρούμενα τέκνα της, καθώς και χωριστή αγωγή διατροφής ενώπιον των δικαστηρίων του Ηνωμένου Βασιλείου.

Τα αναφερόμενα ζητήματα που απασχολούν, σχετίζονται με την εκκρεμοδικία, τα άρθρα 16 και 19 §1 και §3 του ΚανΒρΙ, τη διαδικασία δικαστικού χωρισμού σε ένα πρώτο κράτος μέλος και διαδικασία διαζυγίου σε ένα δεύτερο κράτος μέλος, τη διεθνή δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, την έννοια της δικαιοδοσίας που έχει “διαπιστωθεί”, την κατάργηση της δίκης στην πρώτη διαδικασία και κίνηση νέας διαδικασίας διαζυγίου εντός του πρώτου κράτους μέλους, τις συνέπειες και τα αποτελέσματα επί της διαδικασίας προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι σκοπός των κανόνων εκκρεμοδικίας του άρθρου, είναι η αποφυγή παραλλήλων διαδικασιών εκκρεμών ενώπιον των δικαστηρίων διαφόρων κρατών μελών και της εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν από αυτές. Αναλύοντας τους όρους «πρώτο επιληφθέν δικαστήριο» και «δικαστήριο που επελήφθη δεύτερο» που περιλαμβάνονται στο άρθρο 19 §1 και §3, ο μηχανισμός αυτός στηρίζεται στη χρονική σειρά με την οποία τα δικαστήρια επιλαμβάνονται των οικείων αγωγών. Για τον προσδιορισμό της χρονικής στιγμής κατά την οποία ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν και να διαπιστωθεί ποιο είναι το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο, πρέπει να ληφθεί ως βάση το άρθρο 16 του εν λόγω Κανονισμού. Σύμφωνα με αυτό, ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν, αναλόγως της μεθόδου που έχει επιλεγεί στο εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, είτε από την ημερομηνία καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου.

Για να προσδιοριστεί, η ύπαρξη εκκρεμοδικίας, από το άρθρο 19§1 του Κανονισμού 2201/2003 σε αντίθεση με τους κανόνες του άρθρου 27§1 του Κανονισμού 44/2001, δεν απαιτείται ταυτότητα αιτίας και αντικειμένου των αγωγών ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών. Όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας, έχει σημασία οι αγωγές να αφορούν τους ίδιους διαδίκους, εντούτοις αυτές μπορούν να έχουν διαφορετικό αντικείμενο, υπό την

προϋπόθεση ότι αφορούν δικαστικό χωρισμό, διαζύγιο ή ακύρωση γάμου³². Η διαπίστωση αυτή προκύπτει από τη σύγκριση μεταξύ των §1 και §2 του άρθρου 19 από την οποία διαπιστώνεται ότι μόνον η §2, σχετική με αγωγές αφορώσες τη γονική μέριμνα, εξαρτά την εφαρμογή της από την ταυτότητα αντικειμένου και αιτίας των ασκούμενων αγωγών.

Επομένως, μπορεί να υφίσταται εκκρεμοδικία όταν δύο δικαστήρια διαφορετικών κρατών μελών επιλαμβάνονται, το μεν ένα διαδικασίας δικαστικού χωρισμού, το δε άλλο διαδικασίας διαζυγίου, ή όταν αμφότερα επιλαμβάνονται αγωγής διαζυγίου. Ακόμη, για να υφίσταται εκκρεμοδικία, πρέπει οι διαδικασίες που κινήθηκαν μεταξύ των ίδιων διαδίκων και που αφορούν αγωγές διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακυρώσεως γάμου να εκκρεμούν ταυτόχρονα ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών. Όταν έχουν κινηθεί δύο διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών, σε περίπτωση καταργήσεως της δίκης όσον αφορά μία εξ αυτών παύει πλέον να υφίσταται ο κίνδυνος εκδόσεως ασυμβίβαστων μεταξύ τους αποφάσεων και καταστάσεως εκκρεμοδικίας, υπό την έννοια του άρθρου 19.

Η εν λόγω διαφορά της κύριας δίκης με αντικείμενο αίτημα δικαστικού χωρισμού ενώπιον γαλλικού δικαστηρίου καταργείται λόγω λήξεως των σχετικών νομίμων προθεσμιών, ως εκ τούτου δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις υπάρξεως εκκρεμοδικίας από την ημερομηνία της καταργήσεως αυτής, οπότε η δικαιοδοσία του δικαστηρίου αυτού πρέπει να λογίζεται ως μη διαπιστωμένη. Για τους λόγους αυτούς δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις υπάρξεως εκκρεμοδικίας.

Παρόμοια είναι η θέση του Δικαστηρίου στην υπ' αριθμ. **C-656/13** υπόθεση, η οποία εκδικάζεται στα πλαίσια δικαστικού αγώνα μεταξύ της **L**, μητέρας των τέκνων **R** και **K** και του **M**, πατέρα των τέκνων αυτών, σχετικά με την επιμέλεια των εν λόγω τέκνων, τα οποία ευρίσκονται με τη μητέρα τους στην Αυστρία, ενώ ο πατέρας τους ζει στην Τσεχική Δημοκρατία. Ομοίως και εδώ όπως και στις ανωτέρω εξεταζόμενες περιπτώσεις ακολουθείται η επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107 του ΚΔΔ. Τα ζητήματα που διαμείβονται σχετίζονται με το ΧΕΑΔ, το άρθρο 12§3 του ΚανΒρΠα, την ύπαρξη τέκνου γονέων που δεν έχουν συνάψει μεταξύ τους γάμο, την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας, τη μη ύπαρξη άλλης

³² Σημείο 76 των προτάσεων του

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=167044&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=330855>

συναφούς εκκρεμούς υποθέσεως, την αποδοχή της διεθνούς δικαιοδοσίας και την αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας δικαστηρίου από διάδικο, ο οποίος άσκησε ένδικο βοήθημα ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου.

Η απάντηση του Δικαστηρίου ως προς το πρώτο προδικαστικό ερώτημα συναρτήσει του αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 12§3 του Κανονισμού η θεμελίωση δικαιοδοσίας δικαστηρίου κράτους μέλους άλλου από εκείνο στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του το τέκνο μολονότι ενώπιον του επιλεγέντος δικαστηρίου δεν εκκρεμεί καμία άλλη διαδικασία, είναι καταφατική. Αυτή η απόφαση στηρίζεται στην πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όπου προβλέπεται ότι για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και οι σκοποί που επιδιώκονται.

Επισημαίνεται ακόμη ότι, ως προς το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 12§3 του Κανονισμού μαζί με τη διάταξη της §1, αποτελεί μία από τις δύο δυνατότητες παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας σε διαφορές γονικής μέριμνας. Διαπιστώνεται ότι, η ερμηνεία αυτή είναι η μόνη η οποία δεν θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα της διατάξεως καθότι όπως υποστηρίζεται στην αιτιολογική σκέψη 12 του Κανονισμού, οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζονται επιλέγονται υπό το πρίσμα του συμφέροντος του παιδιού, ειδικότερα δε του κριτηρίου της εγγύτητας. Προς επίρρωση αυτού, με την αιτιολογική σκέψη 5 του Κανονισμού προβλέπεται ότι, για να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείριση όλων των παιδιών, ο εν λόγω Κανονισμός καλύπτει όλες τις αποφάσεις σε θέματα γονικής μέριμνας, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας του παιδιού, ανεξάρτητα από οιαδήποτε σχέση με γαμική διαδικασία. Σε περίπτωση αποκλεισμού κάθε δυνατότητας παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας σε διαφορές γονικής μέριμνας με την αιτιολογία ότι η εν λόγω δίκη δεν μπορεί να συνδεθεί με άλλη εκκρεμή διαδικασία θα έθετε εκποδών την πλήρη εκπλήρωση του ως άνω σκοπού.

Στο δεύτερο ερώτημα σχετικά με το αν το άρθρο 12§3 στοιχείο β' του Κανονισμού έχει την έννοια, ότι η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου διάδικος κίνησε διαδικασία γονικής μέριμνας έχει γίνει «ρητώς ή κατ' άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας», όταν ο εναγόμενος της ως άνω πρώτης διαδικασίας κινεί, σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, δεύτερη διαδικασία ενώπιον του ίδιου

δικαστηρίου και προβάλλει, στο πλαίσιο της πρώτης διαδικαστικής πράξεως την οποία οφείλει να τελέσει στην πρώτη διαδικασία, έλλειψη δικαιοδοσίας του δικαστηρίου αυτού, η απάντηση του Δικαστηρίου είναι αποφαστική. Αυτό αιτιολογείται από το γεγονός ότι, το άρθρο 16 του ως άνω Κανονισμού διευκρινίζει ότι το δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν, καταρχήν, από της καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου. Το σαφές γράμμα της διατάξεως 12§3 στοιχείο β', υπό το φως του εν λόγω άρθρου 16, επιβάλλει την υποχρέωση να αποδειχθεί η ύπαρξη ρητής ή τουλάχιστον μη αμφίσημης συμφωνίας ως προς την εν λόγω παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας μεταξύ όλων των διαδίκων, το αργότερο από της καταθέσεως στο επιλεγέν δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου.

Τούτο προδήλως δε συμβαίνει στην περίπτωση που το εν λόγω δικαστήριο επιλαμβάνεται της υποθέσεως αποκλειστικώς με πρωτοβουλία ενός των διαδίκων, ο έτερος διάδικος κινεί άλλη δίκη ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο και ο εν λόγω έτερος διάδικος αμφισβητεί, από την πρώτη διαδικαστική πράξη που οφείλει να τελέσει στο πλαίσιο της πρώτης διαδικασίας, τη δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου. Πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι, όταν δικαστήριο επιλαμβάνεται βάσει του άρθρου 12§3 στοιχείο β' του Κανονισμού, το συμφέρον του τέκνου μπορεί να εξασφαλισθεί μόνο με την εξέταση, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, του ζητήματος αν η επιζητούμενη παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας είναι σύμφωνη προς το συμφέρον αυτό, καθώς και ότι η εν λόγω παρέκταση ισχύει μόνο για τη συγκεκριμένη διαδικασία της οποίας επιλαμβάνεται το δικαστήριο του οποίου η διεθνής δικαιοδοσία παρεκτείνεται.

Μεταξύ των εξεταζόμενων υποθέσεων πρέπει να συμπεριληφθεί και η υπ' αριθμ. **C-436/13**, η οποία προέκυψε κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ του **E. (πατέρα)** και της **B. (μητέρα)**, αντικείμενο της οποίας είναι το ζήτημα αν τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν διεθνή δικαιοδοσία για να προσδιορίσουν, μεταξύ άλλων, αφενός τον τόπο της συνήθους διαμονής του παιδιού των διαδίκων και αφετέρου το δικαίωμα επικοινωνίας του πατέρα με το παιδί. Η ένδικη διαφορά αφορά τα άρθρα 8, 12 και 15 του Κανονισμού 2201/2003, τη διαδικασία σχετική με την επιμέλεια παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος μέλος της διαμονής της μητέρας του και την παρέκταση δικαιοδοσίας υπέρ δικαστηρίου του κράτους μέλους της διαμονής του πατέρα του παιδιού αυτού. Το ερώτημα που προκύπτει στην εν λόγω

περίπτωση σχετίζεται με το αν η διεθνής δικαιοδοσία σε υποθέσεις γονικής μέριμνας, η οποία παρεκτείνεται, δυνάμει του άρθρου 12§3 του Κανονισμού υπέρ δικαστηρίου κράτους μέλους στην κρίση του οποίου έχουν υποβάλει, κατόπιν συμφωνίας, τη διαφορά τους οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας εξαφανίζεται μόλις τελεσιδικήσει η απόφαση που εκδίδεται στη συγκεκριμένη δίκη ή εξακολουθεί να ισχύει ακόμη και μετά την τελεσιδικία αυτή. Το Δικαστήριο αποκρίνεται καταφατικά καθόσον, όπως έχει επανειλημμένως προαναφερθεί κατά την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της και ο σκοπός της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται.

Αποδεικνύεται λοιπόν από το γράμμα των άρθρων 8§1 και 12§3 ότι η δικαιοδοσία ενός δικαστηρίου για διαφορές γονικής μέριμνας πρέπει να εξακριβώνεται και να προσδιορίζεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, όταν το δικαστήριο αυτό επιλαμβάνεται ορισμένης υπόθεσης, πράγμα που σημαίνει ότι η δικαιοδοσία αυτή δεν εξακολουθεί να ισχύει μετά την περάτωση μιας εκκρεμούς διαδικασίας. Όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται 8§1 και 12§3 του Κανονισμού, η αιτιολογική σκέψη 12 του Κανονισμού διευκρινίζει ότι κατά πρώτο λόγο δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού. Σε απόλυτη συναρμογή τελεί το άρθρο 8§1, το οποίο προβλέπει ότι η γενική δικαιοδοσία στις υποθέσεις γονικής μέριμνας προσδιορίζεται σε συνάρτηση με τη διαμονή αυτή.

Δυνάμει των ως άνω, δεν επιτρέπεται άλλη δικαιοδοσία πέρα από αυτή τη γενική παρά μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις αλλαγής της διαμονής του παιδιού, τις οποίες προβλέπει κυρίως το άρθρο 9 ή κατόπιν συμφωνίας των δικαιούχων της γονικής μέριμνας, σύμφωνα με το άρθρο 12§3. Εξάλλου, από το άρθρο 9§1 προκύπτει ότι, σε περίπτωση αλλαγής της συνήθους διαμονής του παιδιού, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της προηγούμενης συνήθους διαμονής του διατηρούν τη δικαιοδοσία τους μόνο για να τροποποιούν αποφάσεις που έχουν εκδοθεί από τα δικαστήρια αυτά πριν από τη μετοικεσία του παιδιού, εν πάση δε περίπτωση δεν την διατηρούν για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών.

Σε επίπεδο του σκοπού που επιδιώκεται με τον Κανονισμό, από την αιτιολογική σκέψη 12 συνάγεται ότι οι κανόνες αρμοδιότητας που θεσπίζονται για τις υποθέσεις γονικής μέριμνας έχουν διαμορφωθεί υπό το πρίσμα του συμφέροντος του παιδιού και συγκεκριμένα του κριτηρίου της εγγύτητας και ότι μία από τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 12§3, στοιχείο β' είναι ότι οποιαδήποτε παρέκταση αρμοδιότητας πρέπει να εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού.

Όπως όμως τόνισαν ορθά η μητέρα, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, μολοντί η παρέκταση δικαιοδοσίας που έχει γίνει αποδεκτή, για συγκεκριμένη διαδικασία, από αυτούς που μπορούν να ασκούν τη γονική μέριμνα ενός μικρού παιδιού μπορεί να θεωρηθεί ότι εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού, δεν μπορεί να λογίζεται ότι αυτή η κατά παρέκταση δικαιοδοσία εξακολουθεί μετά την περάτωση της διαδικασίας για την οποία έγινε αποδεκτή η παρέκταση και καθ' όλη τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας του ενδιαφερόμενου, να εξυπηρετεί, εν πάση περιπτώσει, το συμφέρον του. Άμεση συνέπεια αυτού είναι ότι όταν ένα δικαστήριο επιλαμβάνεται μιας υπόθεσης κατά το άρθρο 12§3, το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού διασφαλίζεται μόνο εφόσον εξετάζεται σε έκαστη περίπτωση, αν η επιδιωκόμενη παρέκταση δικαιοδοσίας εξυπηρετεί το συμφέρον αυτό.

Εν κατακλείδι, άξια αναφοράς είναι και η υπ' αριθμ. **C-92/12** απόφαση του Δικαστηρίου, κατά την οποία το τελευταίο ασχολείται με ζητήματα ανήλικου παιδιού με συνήθη διαμονή στην Ιρλανδία για το οποίο έχουν διαταχθεί επανειλημμένα τοποθετήσεις, επιθετικής και επικίνδυνης για το ίδιο το παιδί συμπεριφοράς, απόφασης περί τοποθέτησεως του παιδιού σε κλειστό ίδρυμα στην Αγγλία, καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού 2201/2003, του άρθρου 56, διαδικασιών διαβουλεύσεως και εγκρίσεως, της υποχρέωσης αναγνώρισεως και κηρύξεως της εκτελεστότητας αποφάσεως περί τοποθέτησεως του παιδιού σε κλειστό ίδρυμα και προσωρινών μέτρων. Η εν λόγω διαφορά εκτυλίσσεται μεταξύ της **Health Service Executive (Αρχή υπηρεσιών υγείας), ενός παιδιού και της μητέρας του**, με αντικείμενο την τοποθέτηση του παιδιού αυτού σε ίδρυμα κλειστής φροντίδας ευρισκόμενο στην Αγγλία.

Η απόφαση του Δικαστηρίου διαχωρίζεται σε τέσσερα επίπεδα βάσει της φύσης των προδικαστικών ερωτημάτων που υποβάλλονται με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία. Στο πρώτο επίπεδο, το Δικαστήριο κρίνει ότι εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003 απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους, η οποία διατάσσει την τοποθέτηση παιδιού σε κλειστό ίδρυμα θεραπευτικής και εκπαιδευτικής φροντίδας ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος, η οποία συνεπάγεται την στέρηση της ελευθερίας του για ορισμένο χρονικό διάστημα για προστατευτικούς σκοπούς. Θεμέλιο αυτής της απόφασης αποτελεί τόσο η προσπάθεια διασφάλισης της ίσης μεταχείρισης όλων των παιδιών και τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1§1 στοιχείο β', §2, §7, 2§9 και 56 του Κανονισμού όσο και η παραδοχή του Δικαστηρίου ότι στην έννοια της τοποθέτησεως σε ίδρυμα εμπίπτει και η τοποθέτηση σε κλειστό

ίδρυμα και ότι η τοποθέτηση διατάσσεται για την προστασία του παιδιού και όχι ως κύρωση (διότι κατά το άρθρο 1§ 3 του σημείο ζ' εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού μόνο τα «μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικών αδικημάτων που διαπράχθηκαν από παιδιά» και, κατά συνέπεια, το μέτρο κρατήσεως παιδιού ως κύρωση για τη διάπραξη ποινικού αδικήματος).

Σε δεύτερο επίπεδο, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι η κατά το άρθρο 56§2, του Κανονισμού έγκριση πρέπει να δοθεί πριν την έκδοση της αποφάσεως περί τοποθετήσεως, από αρμόδια αρχή, διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο. Δεν αρκεί να δοθεί έγκριση από το ίδρυμα στο οποίο πρέπει να τοποθετηθεί το παιδί. Σε περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, επειδή δεν κατέστη δυνατόν να βεβαιωθεί ποια ήταν η αρμόδια αρχή στο κράτος αυτό, είναι δυνατή τακτοποίηση προκειμένου να διασφαλισθεί η πλήρης εκπλήρωση της κατά το άρθρο 56 απαιτήσεως για έγκριση.

Η αιτιολογική βάση της απόφασης αυτής στηρίζεται στην ερμηνεία του άρθρου 56 του Κανονισμού σε συνδυασμό με τα άρθρα 53 έως 55 και 23 στοιχείο ζ', του ίδιου. Επιπλέον, όσον αφορά την έννοια της «αρμόδιας αρχής» για την έγκριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους περί τοποθετήσεως, πρέπει να επισημανθεί ότι με τον όρο «αρχή» νοείται αρχή διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο. Πράγματι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου δήλωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης κλειστό ίδρυμα δεν είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και διοικείται από την τοπική αρχή και συνεπώς, η απαιτούμενη έγκριση κατά το άρθρο 56 είχε εγκύρως δοθεί.

Εν συνεχεία, στο επόμενο επίπεδο το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο Κανονισμός 2201/2003 έχει την έννοια ότι απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους με την οποία διατάσσεται η αναγκαστική τοποθέτηση παιδιού σε κλειστό ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος πρέπει, πριν εκτελεσθεί στο κράτος μέλος εκτελέσεως, πρέπει να κηρυχθεί εκτελεστή στο κράτος μέλος αυτό. Προκειμένου να μην καταστεί ο κανονισμός άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, η απόφαση του δικαστηρίου του κράτους μέλους εκτελέσεως πρέπει να λαμβάνεται με ιδιαίτερη ταχύτητα χωρίς τα ασκούμενα μέσα παροχής ένδικης προστασίας κατά τέτοιας αποφάσεως του δικαστηρίου του κράτους μέλους εκτελέσεως να έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. Η απόφαση αυτή βρίσκει νομικό έρεισμα στο άρθρο 21 του Κανονισμού που θέτει το μηχανισμό της αμοιβαίας αναγνώρισης, στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, στα άρθρα

23 στοιχείο ζ', 24, 28, 42§1, 33 έως 35 του Κανονισμού και 24 του Χάρτη με κυρίαρχο στόχο την προώθηση του συμφέροντος του παιδιού.

Στο τελικό στάδιο της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας, τα τιθέμενα ερωτήματα συνδέονται με το αν κάθε φορά που το δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο έχει διατάξει την τοποθέτηση παιδιού σε ίδρυμα σε άλλο κράτος μέλος για ορισμένο χρονικό διάστημα, δυνάμει του άρθρου 56 του κανονισμού, εκδίδει νέα απόφαση προκειμένου να παρατείνει τη διάρκεια της τοποθετήσεως, απαιτείται εκ νέου η έγκριση του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση κατά το άρθρο 56§2 του Κανονισμού και κήρυξη της εκτελεστότητας κατά το άρθρο 28. Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι όταν έχει δοθεί για ορισμένο χρόνο, η έγκριση τοποθετήσεως δυνάμει του άρθρου 56§2 του Κανονισμού δεν καλύπτει τις αποφάσεις με αντικείμενο την παράταση της διάρκειας της τοποθετήσεως. Ως επακόλουθο, πρέπει να ζητηθεί εκ νέου έγκριση.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι στο πλαίσιο του κανονισμού 44/2001, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν υπάρχει λόγος να προσδίδονται σε δικαστική απόφαση, κατά την εκτέλεσή της, ιδιότητες που αυτή δεν έχει στο κράτος μέλος προελεύσεως ή αποτελέσματα τα οποία δεν θα παρήγαγε ομοειδής απόφαση που θα εκδιδόταν απευθείας στο κράτος μέλος εκτελέσεως. Στην περίπτωση της κύριας δίκης, παρότι από την απόφαση περί τοποθετήσεως προκύπτει ότι η τοποθέτηση διατάχθηκε μόνο για ορισμένο χρόνο, ακόμη και αν αυτή κηρυχθεί εκτελεστή, δεν μπορεί να αποτελέσει βάση για την αναγκαστική εκτέλεση τοποθετήσεως για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από το διαλαμβανόμενο στην εν λόγω απόφαση. Φυσική απόληξη αυτού είναι ότι για κάθε νέα απόφαση περί τοποθετήσεως απαιτείται εκ νέου κήρυξη της εκτελεστότητας.

Επίλογος

Στο καταληκτικό αυτό σημείο, έχοντας αντιπαραβάλει ένα μέρος της νομολογίας του ΔΕΚ/ΔΕΕ αναφορικά με την εφαρμογή του Κανονισμού 44/2001 σε σχέση με αυτή του Κανονισμού 2201/2003 στα ζητήματα της αναγνώρισης και της εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων, αποτελεί αδήριτη ανάγκη η συναγωγή συμπερασμάτων. Κατ' αρχάς, αποτελεί κοινό τόπο ότι, ο Κανονισμός 44/2001 διατηρεί την πρωτοκαθεδρία στο πεδίο των αστικών και εμπορικών διαφορών εντός της κοινοτικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων και των τραπεζικών-χρηματοπιστωτικών υποθέσεων καθόσον αποτελεί θεμελιώδες νομοθέτημα για την

εγκαθίδρυση ενός ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου. Περιλαμβάνει όχι μόνον ένα ευρύ φάσμα των αστικών και των εμπορικών σχέσεων, ακολουθώντας ως προς αυτό τη σύμβαση των Βρυξελλών I, αλλά αξιοποιεί την πείρα δεκαετιών εφαρμογής της, που μαρτυρείται από χιλιάδες εθνικές αποφάσεις και από πλειάδα ερμηνευτικών αποφάσεων του ΔΕΚ για να προτείνει λύσεις περισσότερο προχωρημένες για την απλούστευση των διατυπώσεων και των διαδικασιών, ώστε να καταστεί δυνατόν οι αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος να κυκλοφορούν και να φέρουν αποτελέσματα στα λοιπά κράτη μέλη³³.

Η ύπαρξη κανόνων άμεσης δικαιοδοσίας και μηχανισμών συντονισμού της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά την εφαρμογή τους, που βασίζονται όλο και περισσότερο σε κοινές έννοιες και όχι στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών, συνεπάγεται μια βαθμιαία εναρμόνιση της άσκησης της δωσιδικίας επί αστικών και εμπορικών διαφορών στα κράτη μέλη όταν οι εναγόμενοι έχουν την κατοικία τους σε άλλα κράτη μέλη, στην οποία θα ήταν ίσως δυνατόν να προστεθεί μια περισσότερο εναρμονισμένη ρύθμιση της άσκησης της δικαιοδοσίας έναντι των εναγομένων που διαμένουν σε τρίτες χώρες. Η βαθμιαία κατάργηση του ελέγχου της δικαιοδοσίας του κράτους μέλους προέλευσης στα λοιπά κράτη μέλη όπου πρέπει να εκτελεστούν οι αποφάσεις, καθώς και γενικότερα κάθε προϋπόθεσης αναγνώρισης των αποφάσεων και κάθε διαδικαστικής διατύπωσης, αν και όχι ακόμη πλήρης, εντάσσεται στη λογική της ανάθεσης στο κράτος προέλευσης της ευθύνης του να επαληθεύσει ότι κατά την έκδοση αποφάσεων τηρήθηκαν οι αρχές οι οριζόμενες από το δίκαιο, και της αυτόματης αναγνώρισης των αποφάσεων στα λοιπά κράτη.

Από την αντίπερα όχθη, ο Κανονισμός «Βρυξέλλες IIa» όπως και ο προγενέστερός του «Βρυξέλλες II» συνιστούν επιτυχία, μολονότι το τελικό πεδίο εφαρμογής τους σε σχέση με τον ΚανBrI είναι περιορισμένο. Επισημαίνεται ότι η αξία του Κανονισμού συνίσταται στην προσέγγιση της αντιμετώπισης των οικογενειακών θεμάτων με τα οικονομικά θέματα, γεγονός το οποίο συνεπάγεται αξιοπιστία και νομική ασφάλεια για τον πολίτη της Ένωσης, δεδομένου ότι οι περισσότερες υποθέσεις σχετικά με την κρίση των γαμικών σχέσεων έχουν διευρωπαϊκό

³³ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αστικό Δίκαιο — Ευρωπαϊκή δικαστική συνεργασία, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ketlib.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/ket/488/astiko%20dikaio_EE%20WEB.pdf?sequence=2&isAllowed=y, σ.28.

χαρακτήρα³⁴. Παρά τους περιορισμούς του, ο Κανονισμός επιλύει ουσιαστικά προβλήματα όσον αφορά τις διευρωπαϊκές κρίσεις των γαμικών σχέσεων και για το λόγο αυτόν είναι θετική η εφαρμογή του.

Παράλληλα, πρέπει να επισημανθεί ότι παρότι οι δύο Κανονισμοί (ΒρυξΙ-ΒρυξΙΙα) διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής τους, συγκλίνουν ως προς το σύστημα αναγνώρισης και εκτελεστότητας των δικαστικών αποφάσεων καθότι η διαδικασία που ισχύει επί παραδείγματι για αποφάσεις περί γονικής μέριμνας ομοιάζει με εκείνη που ισχύει για αποφάσεις που υπόκεινται στη διαδικασία του Κανονισμού Βρυξέλλες Ι³⁵. Συγκεκριμένα, κατά την αναθεώρηση της σύμβασης του 1998 στον Κανονισμό «Βρυξέλλες Ι» απλοποιήθηκε το σύστημα του *exequatur* και των ένδικων μέσων που ίσχυαν και το στοιχείο αυτό ελήφθη υπόψη κατά τη μετατροπή της σύμβασης του 1998 σε κανονισμό και, μολονότι δεν επετεύχθη στο θέμα αυτό ο βαθμός απλοποίησης που έχει επιτευχθεί στον κανονισμό «Βρυξέλλες Ι», είχε συνέπειες για τον Κανονισμό «Βρυξέλλες ΙΙ», και στη μετεξέλιξή του στον Κανονισμό «Βρυξέλλες ΙΙα». Ως επακόλουθο, η μεθοδολογία που ακολουθεί το ΔΕΕ πλέον στις αποφάσεις του είναι ομοειδής είτε στην περίπτωση που εξετάζει ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ενός είτε του άλλου Κανονισμού στα πλαίσια της συνεργασίας των δικαστηρίων και των κεντρικών αρχών των κρατών μελών.

Συγκεφαλαιώνοντας, άξιο παρατήρησης αποτελεί το στοιχείο της κατ' επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας κατά το άρθρο 107 του ΚΔΔ, την οποία ακολουθεί στην πλειονότητα των αποφάσεών του το Δικαστήριο σε ζητήματα που ρυθμίζονται από τον Κανονισμό 2201/2003 εν αντιθέσει με τον έτερο Κανονισμό. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει την ιδιαίτερη σημασία που παρουσιάζουν οι υποθέσεις αυτές και την ανάγκη διαφύλαξης της προστασίας του τέκνου σε συνδυασμό με τη διασφάλιση του δικαιώματος επικοινωνίας με τους γονείς του εν συναρτήσει σε έκαστη περίπτωση και της ανηλικότητάς του.

³⁴ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αστικό Δίκαιο — Ευρωπαϊκή δικαστική συνεργασία, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ketlib.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/ket/488/astiko%20dikaio_EE%20WEB.pdf?sequence=2&isAllowed=y, σ.77.

³⁵ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=6b3b17e8-357d-49e9-9582> σ.57.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σαχπεκίδου Ευγ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013.
2. Παμπούκης Χ. Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009.
3. Δεληκωστόπουλος Ιω., Ζητήματα από την εφαρμογή του κανονισμού 44/2001 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011.
4. Γραμματικάκη-Αλεξίου Α., Παπασιώπη-Πασιά Ζ., Βασιλακάκης Ε., Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012.
5. Αρβανιτάκης Π., Βασιλακάκης Ευαγ., Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΙΙα) ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΕΡΜΗΝΕΙΑ, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016.
6. Καμπανάρη Α., Ζημιανίτης Δ., Δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις στην ΕΕ, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2006.
7. Κλαμαρής Ν. Τσικρικάς Δ., Διεθνές Αστικό και Ευρωπαϊκό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014.
8. Φουντεδάκη Αικ., «Οι υποθέσεις γονικής μέριμνας στο νέο κανονισμό (ΕΚ) 2201/2003», Σάκκουλας, Αθήνα, 2004.
9. Τσαντίνης Σπ., «Διεθνής δικαιοδοσία και αναγνώριση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές (Καν 2201/03)», Σάκκουλας Αντ. Ν., 2008.
10. Πίψου Λ., «Αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας κατά τον Κανονισμό 2201/2003».
11. Νίκας Ν., Σαχπεκίδου Ευγ., «Ευρωπαϊκή Πολιτική Δικονομία, Ερμηνεία κατ' άρθρον του Κανονισμού Βρυξέλλες Ια (1215/2012 για τη διεθνή δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις)», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016.
12. Κεραμέως Κ., Κρεμλή Γ., Ταγαρά Χ., «Η Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις», Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1989.
13. Παμπούκης Χ., «Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές διαφορές», Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.
14. Σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικόλογων, «Το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο του Εμπορίου», Νομική Βιβλιοθήκη, 2008.

15. Λιβαδά Χ., «Εισαγωγή στις Διεθνείς τραπεζικές συναλλαγές-Ζητήματα εφαρμοστέου Δικαίου», Νομική Βιβλιοθήκη, 2008.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ-ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. ΔΕΚ, 20.2.1979. Rewe, 120/78, ελλΣυλλ 1979.321, σκέψη 8, υπόθεση «Cassis de Dijon».
2. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-70/15>.
3. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-559/14>.
4. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-375/13>.
5. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-157/12>.
6. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-49/12>.
7. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-456/11>.
8. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-419/11>.
9. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-455/15>.
10. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-215/15>.
11. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-498/14>.
12. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-4/2014>.
13. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-489/14>.
14. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-656/13>.
15. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-436/13>.
16. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-92/12>.
17. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Αστικό Δίκαιο — Ευρωπαϊκή δικαστική συνεργασία, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ketlib.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/ket/488/astiko%20dikaio_EE%20WEB.pdf?sequence=2&isAllowed=y.
18. <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=6b3b17e8-357d-49e9-9582>.
19. https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/court-justice_el.
20. http://ec.europa.eu/justice/civil/files/brussels_ii_practice_guide_el.pdf.
21. http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_new_brussels_ii_el.pdf.
22. <http://www.hiifl.gr/wp-content/uploads/Delikostopoulos-Final1.pdf>.
23. <https://e-justice.europa.eu/>.

24. <http://ikee.lib.auth.gr/record/134923/files/GRI-2014-12926.pdf>.
25. http://savigny.ethemis.gr/wp-content/docs/report_1_2014.pdf.
26. [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2009\)0174_/com_com\(2009\)0174_el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2009)0174_/com_com(2009)0174_el.pdf).
27. <http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/6510/MN11098.pdf?sequence=1>.
28. <http://www.ministryofjustice.gr/site/el/.aspx>.
29. <https://gavclaw.com/tag/arbitration/>.